БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 170 (917)
25 АВГУСТ ЯКШАНБА 1957 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

Бугун Шахтёрлар куни. Совет шахтёрларига шон-шарафлар бўлсин!

Шахтёрлар куни

Бугун шонли шахтёрларнинг традицион байрами. Бутун халқ ҳурматига сазовор бўлган кончилар ва шахта қурувчиларнинг кўп мингли армияси ўзларининг традицион байрамларини бу йил алоҳида бир вазиятда — совет кишилари ва дунёдаги барча прогрессив инсоният Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 40 йиллигини зўр тантана билан кутиб олишга тайёрлик кўраётган бир пайтда, меҳнаткашларнинг ижодий ташаббуси ва меҳнат ғайрати булоқдек қайнаётган бир пайтда нишонлайдилар.

Улуғ Октябрнинг 40 йиллик байрами олдидан бошланган умумхалқ мусобақасида актив иштирок этиб келаётган совет шахтёрлари КПСС XX съездининг тарихий қарорларини амалга ошириб, мамлакатимиздаги барча кўмир ҳавзалари ва шахта қурилишларида катта меҳнат ғалабаларига эришмоқдалар, кўмир қазиб чиқариш, янги шахталар қурилиши давлат планларини тўла ва ошириб бажармоқдалар.

Ўтган йилнинг биринчи ярмида шонли шахтёрларимиз мамлакатга 226 миллион тонна кўмир топшириб, ярим йиллик планни муддатидан анча илгари ошириб бажардилар.

Янги техника ва илғор иш методлари кўмир саноатига тобора кўпроқ кириб бормоқда. Кўмир саноатида пастдан қўйилган металл ва агрегат тиргаклар ёрдами билан кон ичидаги томларни мустаҳкамлаш янада машиналаштирилди. Кўмир разрезларида кўмир қатламларини очишда транспортсиз ишлаш системасини жорий қилиш давом эттирилмоқда. Кўмир ҳавзаларидаги оғир ишларнинг механизациялаштирилганлиги шахтёрларимизнинг меҳнат унумдорлигини оширишга, маҳсулотнинг сифатини яхшилашга ҳар томонлама ёрдам бермоқда.

Областимиз меҳнаткашлари барча совет кишилари сингари Шахтёрлар кунини зўр қувонч ва ифтихор туйғулари билан байрам қиладилар. Улуғ ватан уруши йилларида барпо этилган ва республикада оғир саноатни ривожлантиришда катта роль ўйнаб келаётган Оҳангарон кўмир ҳавзаси областимизнингтина эмас, республикамизнинг ҳам ифтихоридир. Оҳангарон кўмир ҳавзасининг шахтёрлари тарихан жуда қисқа бир муддатда катта ютуқларни қўлга киритдилар. Ҳавзада сўнгги 10 йил мобайнида кўмир қазиб чиқариш қарийб 20 баравар кўпайди, ҳар бир шахтёрнинг меҳнат унумдорлиги 12 марта ошди. Кончиларнинг ўртача иш ҳақи эса 219 процентга ўсди.

Ишлаб чиқаришдаги қўлга киритилган бу ютуқлар кончиларимизнинг моддий фаровонлиги ва маданий ҳаётига ҳам ижобий таъсир кўрсатди. Кўмир ҳавзаси атрофида қад кўтарган ёш Оҳангарон шаҳри йилдан-йилга кенгайиб, унинг географик ва маданий қиёфаси ўзгариб бормоқда. Шаҳарда 30 га яқин йирик саноат корхонаси, қурилиш ташкилотлари ва маданий-маиший муассасалар бор. Неча ўнлаб кутубхона, умумий таълим ва ҳунар мактаблари, бадиий ҳаваскорлик тўгараклари, болалар боғчалари ва яслилар, медицина муассасалари, физкультура ва спорт майдонлари, стадионлар, шунингдек бошқа маданий-оқартув муассасалари шаҳар аҳолисига хизмат қилмоқда. Сўнгги 10 йил ичида халқ маорифи ва соғлиқни сақлаш ишларига сарфланган маблағ деярли 10 ҳисса кўпайди. Шаҳардаги барча мактаблар ва бошқа ўқув юртларида 8000 га яқин ёшлар таълим олмоқда.

Донбасс ва бошқа кўмир ҳавзаларидан келган рус шахтёрлари Оҳангарон кўмир ҳавзасини барпо этишда қандай ёрдам берган бўлсалар, атроф колхозлардан келган ёш шахтёрларни тарбиялашда, уларга ҳунар ўргатишда ҳам шундай самимият билан кўмаклашдилар. Рус шахтёрларининг жуда катта ёрдамлари туфайли маҳаллий миллатлардан кўпгина донгдор шахтёрлар етишиб чиқди. Тоғ инженерлари Икромжон Азимов, Имомали Раҳимов, Маҳкам Азимов, Ғаффор Ортиқов, Абдулла Мирсоатов каби ўртоқлар шулар жумласидандир. Булар шахтада масъулиятли вазифаларда ишламоқдалар. Зуҳра Каримова, Хўжа Алиқулов, Одил Аблязметов каби илғор шахтёрлар кунлик ва ойлик топшириқларни пландан анча ошириб бажариб, бошқаларга намуна бўлмоқдалар.

Оҳангарон шахтёрларининг халқ ва давлат олдида кўрсатган хизматларини партия ва ҳукуматимиз ҳаммавақт юқори баҳолаб келмоқдалар. Ўтган йилнинг ўзида бешинчи бешйиллик ва 1956 йилда кўмир саноатини ривожлантиришда ва кўмир саноати қурилишида эришган муваффақияти учун 19 кишига СССР ҳукуматининг орден ва медаллари топширилди. Шу жумладан 9-шахтанинг проходчиси С. Плотников Ленин ордени билан, навалоотбойчилар бригадасининг бошлиғи Аким Ажимуротов, кўмир разрезининг экскаваторчиси Умар Холжигитов ўртоқлар Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотландилар.

Партия ва ҳукуматимизнинг ғамхўрлигидан бениҳоя руҳланган кончиларимиз 1957 йилда ҳам меҳнат соҳасида янгидан-янги ғалабаларга эришмоқдалар. «Узбекуголь» комбинатининг кончилари Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 40 йиллик байрами олдидан бошланган социалистик мусобақани кенг ривожлантириб, 7 ойлик кўмир қазиб чиқариш планларини муддатидан илгари бажардилар. Айрим участкаларда 8 ойлик план ҳам бажарилди.

Шахтада ишлаб чиқариш новаторларининг сони кун сайин ошиб бормоқда. 9-шахтанинг Т. Аҳмедов, А. Люмин, И. Конев, К. Белецкий ўртоқлардан иборат проходчиклар бригадаси июль ойи иш давомида лавани проходка қилишда шахтада янги рекорд қўйдилар. Улар жуда қисқа бир муддатда 116 метр узунликда проходка қилдилар. Иккинчи хил қилиб айтганда топшириқни 200 процентдан ошириб бажардилар.

9-шахта коллективи йилнинг бошида социалистик мусобақага қўшилиб, йил давомида 500 минг сўм жамғарма тўплаш мажбуриятини олган эдилар. Шонли шахтёрларимиз бу мажбуриятни йилнинг биринчи ярмидаёқ бажариб, 500 минг сўмдан ортиқ жамғарма тўпладилар.

Шахтёрларимизнинг ватанпарварлик туйғуларини ифодаловчи бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Оҳангарон кончилари ўзларининг традицион байрамларига меҳнат соҳасида жуда катта совғалар билан келдилар.

Чотқол тоғлари этакларида мағрур қад кўтариб турган шахта минорасидаги қизил юлдузлар узоқ-узоқлардан кўзга ташланади. Шу минора атрофида барпо этилган гўзал ва обод шаҳар айниқса оқшомлари янада кўркамлашиб кетади. Сон-саноқсиз Ильич чироқлари Оҳангарон водисида машъалдек порлаб туради.

Бугун ясанган-тусанган шахтёрлар байрам либосига бурканган шаҳарнинг боғ-паркларида, хиёбонларида, кўча ва майдонларида бир-бирларини байрам билан қутлаб сайр қилиб юрмоқдалар. Шаҳардаги музика садолари, ёшлар ялла ва қўшиқларининг садоси Чотқол тоғлари оша узоқларга эшитилиб турарди.

Қадрдон шахтёрларимиз, байрамингиз, муборак бўлсин!

СССР Олий Совети Президиумида

СССР Олий Советининг Президиуми 1956 ва 1957 йилларда қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштиришда ҳамда қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда эришган муваффақиятлари учун **Тува автоном области** колхозчилари, МТС, совхоз ходимлари, қишлоқ хўжалик мутахассислари, тайёрлаш органлари ходимлари, партия, совет, комсомол ташкилотлари ва бошқа ташкилотларнинг ходимларидан бир группасини орден ва медаллар билан мукофотлади. Жами 344 киши мукофотланди.

Ленин ордени билан 18 киши, Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан—43, «Ҳурмат Белгиси» ордени билан — 103. «Шавкатли меҳнат учун» медали билан—81, «Меҳнатда ўрнак кўрсатганлик учун» медали билан—99 киши мукофотланди.

Хо Ши Мин Н. С. Хрушчев билан учрашди

ЯЛТА, 23 август. **(ТАСС махсус мухбири)**. КПСС Марказий Комитетининг биринчи секретари Н. С. Хрушчев бугун ўз ватанига кета туриб СССР га келган Вьетнам Демократик Республикасининг президенти Хо Ши Минни қабул қилди.

Хо Ши Мин билан Н. С. Хрушчев учрашган вақтда дўстона, самимий суҳбат бўлди.

Суҳбатда СССРнинг Вьетнам Демократик Республикасидаги элчиси М. В. Зимянин ҳозир бўлди.

„К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленин пролетар интернационализми тўғрисида" тўплами

«К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленин пролетар интернационализми тўғрисида» тўплами нашр этилди. КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм институти бу тўпламни босмага тайёрлаган эди. Тўпламда марксизм-ленинизм классикларининг пролетар интернационализми идеяларини асослаш ва ривожлантиришга бағишланган асарлари, нутқлари ва мактублари босилган.

Бир қанча асар ва мактублар Маркс ва Энгельснинг буржуа миллатчилиги ва шовинизмга қарши, шунингдек миллий масалани эътиборсиз қолдиришга қарши олиб борган курашини кўрсатиб беради. Пролетариатнинг улуғ устозлари чинакам миллий манфаатлар айни бир вақтда чинакам интернационал манфаатлар эканлигини ҳамиша таъкидлаб келдилар. Тўпламга кирган бир қанча асарларда миллий ва мустамлака масалаларида пролетар интернационализми принциплари асослаб берилган.

Маркс ва Энгельснинг барча мамлакатлар пролетарларининг биргалашиб ҳаракат қилиши зарурлиги тўғрисидаги, уларнинг интернационал бурчи ҳақидаги идеялари В. И. Лениннинг асарларида ҳимоя қилинди ва янада ривожлантирилди. В. И. Ленин ишчи ташкилотлари манфаатларининг бирлиги тўғрисидаги, барча мамлакатлардаги ишчи партияларининг капиталга қарши курашда бирдамлиги зарур эканлиги тўғрисидаги марксча идеяларни янги тарихий вазиятда ривожлантиради. Шу билан бирга, В. И. Ленин пролетариатнинг тактикасида асосий интернационал принципларни ва у ёки бу мамлакатнинг миллий хусусиятларидан келиб чиқадиган конкрет белгиларни тўғри қўшиб олиб бориш зарур эканлигини таъкидлайди.

В. И. Лениннинг улуғ хизмати шундаки, у миллий ва миллий-мустамлака масаласи юзасидан яхлит ва мунтазам таълимотни вужудга келтирди, пролетар интернационализми идеяларини ижодий тарзда ривожлантирди.

Марксизм-ленинизм классикларининг тўпламга киритилган асарлари коммунистларни ва ишчилар синфи иши учун барча курашчиларни уларнинг пролетар интернационализми ва халқлар дўстлиги идеяларини изчиллик билан амалга ошириш учун олиб бораётган курашида ғоявий жиҳатдан қуроллантиради. (ТАСС).

Қишлоқ хўжалиги учун 250 минг механизатор

Қишлоқ хўжалигини механизациялаш ўқув юртлари бу йил 250 мингдан ортиқ тракторчи, кенг профилли машинист-тракторчи, комбайнчилар тайёрлаб чиқардилар. Буларнинг кўпи Қозоғистон, Олтой, Чкалов ва бошқа областларда қўриқ ва бўз ерлари ўзлаштирилаётган районларда ишлаш учун жўнаб кетди. Ўқув юртларини тамомлаб чиққан 70 мингга яқин комбайнчи ҳосил ўрим-йиғимида қатнашиш учун МТС ва совхозларга юборилди.

Ҳозирги вақтда неча ўн минглаб ўқувчи қўриқ ерларда ишлаб чиқариш практикасини ўтиб, ҳосил ўрим-йиғимида қишлоқ меҳнаткашларига ёрдам бермоқда. (ТАСС).

Улуғ Октябрнинг 40 йиллиги шарафига

Тошкентдаги сут комбинатининг коллективи аҳолига кун сайин кўпроқ сут, тез бузилмайдиган қаймоқ, кефир ва юмшоқ пишлоқ етказиб бермоқда. **Суратда:** днят цехининг илғор ишчилари А. Колеватова ва И. Шайхова ўртоқлар идишларга қаймоқ қуймоқдалар.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

11 ойлик план бажарилди

Улуғ Октябрнинг 40 йиллиги шарафига социалистик мусобақани кун сайин авж олдираётган Тошкент ремонт-механика заводининг коллективи ишлаб чиқаришда яхши натижаларга эришмоқда. Корхонада 11 ойлик план муддатидан 3 ярим ой илгари ошириб бажарилди. Мавжуд резервлардан унумли фойдаланиб ишлаётган коллектив ўтган 7 ярим ой ичида 1956 йилнинг шу давридагига нисбатан 900 минг сўмликка яқин кўп маҳсулот ишлаб чиқарди.

Узаро социалистик мусобақада ўртоқ Баранов бошлиқ слесарлар бригадаси олдинда бормоқда. Бригада аъзолари смена ва ойлик топшириқларини 200 процентдан ошириб адо этмоқдалар. Илғор ишчилардан токарь Узаиров, сварщчик Мавлонов, формовшчик Тимофеев, слесарь Заболотский каби кўпгина ўртоқлар ҳозир 1958-1959 йилар ҳисобидан маҳсулот бермоқдалар.

Корхонада ҳозир прожектор вишкалари тайёрлаш ўзлаштирилмоқда. Бу катта прожектор вишкаларининг узунлиги 50 метр бўлиб, оғирлиги 15 тоннадир. Вишкаларнинг ҳар бирига 32 тадан прожектор ўрнатилади. Завод коллективи бундай вишкалардан «Пахтакор» стадиони учун сентябрь ойигача 8 та тайёрлаб бериш мажбуриятини олди.

Коллектив эришилган ютуқларни янада мустаҳкамлаб, йиллик топшириқни 1 сентябргача бажариш ва йил охиригача пландан ташқари 1 миллион 200 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш учун зўр ташаббус кўрсатиб ишламоқда.

Х. АБДУВАЛИЕВ.

ВЕРХНЕ-ВОЛИНСК РАЙОН ПАХТАКОРЛАРИНИНГ ВАТАНПАРВАРЛИК ТАШАББУСИ

Мамлакатга 26970 тонна пахта етказиб берамиз

Верхне-волинск район қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари партиямизнинг XX съезд қарорларини бажариш учун курашиб, олтинчи беш йилликнинг иккинчи йилида бу соҳада яхши натижаларга эришиш йўлида кўкламдаги ноқулай об-ҳаво шароити туфайли юз берган табиий қийинчиликларни енгдилар ва 10507 гектар ерга ўз вақтида юқори сифатли қилиб чигит экиб олдилар.

Район колхозлари ва совхозлари барча куч ҳамда техникани тўла сафарбар этиб, ички ресурсларни ишга солган ҳолда чигитни тўла ундириб олиш учун курашда ва ҳамма майдонларда ғўзанинг нормал қалинликда бўлишига, гектарнинг тўлалигига эришди. Барча майдонларда ғўза парвариши агротехника қоидаларига тўла риоя қилинган ҳолда сифатли ўтказилди. Бу, мўл ҳосилга пухта замин яратиш имкониятини берди.

Колхозчилар, МТС ва совхозларнинг ишчилари, инженер-техник ходимлари Андижон область пахтакорларининг мажбуриятга қўшимча равишда пахта етказиб бериш тўғрисидаги социалистик мажбуриятларини муҳокама қилиб, бригадаларда, колхозларда, бўлимларда ва совхозларда ўз зиммаларига ҳам қўшимча мажбурият олиш тўғрисида бир қарорга келдилар.

Район колхозлари бўйича давлатга илгариги мажбуриятга нисбатан 1100 тонна кўп—18607 тонна, совхозлар бўйича эса 350 тонна кўп — 8163 тонна пахта топшириш, шундай қилиб район бўйича 26970 тонна пахта етказиб бериш ҳақида янги мажбурият қабул қилдик. Карл Маркс номли илғор колхоз аъзолари 980 гектар ернинг ҳар гектаридан 36,7 центнердан, «Қизил Октябрь» колхози 1330 гектар ернинг ҳар гектаридан 30 центнердан пахта ҳосили етиштириш юзасидан қўшимча мажбурият олди. Карл Маркс номли колхознинг коммунист, орденли ўртоқ Муҳаммад Жалилов бошлиқ 7-бригада аъзолари 50 гектар ернинг ҳар гектаридан 50 центнердан, Максим Горький номли колхознинг орденли ўртоқ Карим Муҳамедов бошлиқ 1-бригада аъзолари 70 гектар ернинг ҳар гектаридан 45 центнердан, «Қизил Октябрь» колхозининг тажрибали пахтакор ўртоқ Тошпўлат Акбаров раҳбарлик қилаётган 1-бригада аъзолари 82 гектар ернинг ҳар гектаридан 37 центнердан ҳосил етиштиришга аҳд қилдилар.

Район пахтакорлари янги, социалистик мажбуриятни шараф билан бажариш учун курашиб августнинг қолган кунларида ҳосилга-ҳосил қўшишни давом эттирмоқдалар ва бу соҳадаги топшириқни муваффақиятли якунлаётирлар. Шу билан бирга районда йиғим-теримга ҳам пухта тайёргарлик кўрилаётир. Верхне-волинск район меҳнаткашлари фидокорона меҳнат туфайли етиштирилаётган ҳосилни ўз вақтида йиғиб-териб олиш ва давлатга топшириш учун, Улуғ Октябрнинг 40 йиллигини муносиб кутиб олиш учун астойдил курашмоқдалар.

Верхне-волинск район меҳнаткашлари ишонтириб айтадиларки, район колхозлари бўйича ҳар гектар ердан 30 центнердан, совхозлар билан биргаликда 25,5 цетнердан пахта етиштириш тўғрисидаги мажбуриятларини шараф билан бажарадилар. Биз Коммунистик партия ва Совет ҳукумати олдидаги ватанпарварлик бурчимизни адо этиб, давлат пахта тайёрлаш планини муваффақиятли бажариш учун курашамиз.

Ғ. ҚОДИРОВ — Верхне-волинск район партия комитетининг секретари, А. РАСУЛЕВ — район ижроия комитетининг раиси, Қ. СУЛТОНОВ—Карл Маркс номли колхознинг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Я. ПИСКОРСКИЙ — «Қизил Октябрь» колхозининг раиси, А. БЕГИМҚУЛОВ — «Победа» колхозининг раиси. Ш. РАҲИМОВ — М. Горький номли колхознинг раиси, И. ЮСУПОВ — Куйбишев номли колхознинг раиси, И. РИСИМБЕТОВ — Свердлов номли колхознинг раиси, Р. ҲАСАНОВ — Шверник номли колхознинг раиси, Қ. ПЎЛАТОВ — «Социализм» совхозининг директори, М. ҒАНИЕВ — «Гулистон» совхозининг директори.

Виставка қурилишида

Шу кунларда республика виставкаси қурилишида ишлар кенг кўламда олиб борилмоқда.

Тошкент районидаги Ленин номли колхознинг 100 гектардан ортиқ ерини эгаллайдиган виставка пахтачилик, оғир индустрия ва машинасозлик, чорвачилик, ўсимлик ва ипакчилик маданияти, енгил саноат ва бошқа павильонларга эга бўлади. Мажлис ва конференциялар зали, чорвачилик шаҳарчаси, 20 гектар майдонда узумзор боғлар, чойхона, савдо точкалари учун жойлар ажратилган. Виставканинг олдида бульварлар, скверлар ташкил қилинади. Бу ердан кенглиги 60 метрли катта кўча ўтади.

Виставканинг биринчи навбат қурилиши Улуғ байрам кунигача тугатилади. Қурилиш индустрияси павильони ишга туширилади ва унда Октябрнинг 40 йиллигига бағишланган экспозиция ташкил қилинади.

Ҳозир ана шу павильоннинг фундаменти қўйилиб, планлаштириш ишлари олиб борилмоқда. Қурилишга келадиган йўл очилмоқда. Қурилишда бульдозерлар, экскаваторлар, ўнлаб машиналар ишлаётир.

Виставканинг бу йилги қурилиши учун 20 миллион сўмга яқин маблағ ажратилган.

С. МУСАЕВ.

Социалистик мусобақадаги муваффақиятлари учун мукофотландилар

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети қарорига мувофиқ «Шахтёрлик шуҳрати» белгиси таъсис этилди.

Шахтёрлик куни муносабати билан социалистик мусобақадаги муваффақиятлари учун Оҳангарондаги 9-шахтанинг навалоотбойщчиги С. Каримов I даражали «Шахтёрлик шуҳрати» белгиси билан, «Узбекуголь» комбинати бошлиғининг ўринбосари А. М. Лихачев II даражали «Шахтёрлик шуҳрати» белгиси билан, кўмир разрези экскаватор машинисти А. К. Волков, очиқ разрез экскаватор машинистлари М. Мазисов, Н. А. Маринин, 9-шахта бошлиғи И. С. Маев, 9-шахта навалоотбойщчиги А. Маматов, кўмир разрезининг бош инженери Н. В. Суслов, кўмир разрези экскаватор машинисти Н. В. Хорошилов ўртоқлар III даражали «Шахтёрлик шуҳрати» белгиси билан мукофотландилар.

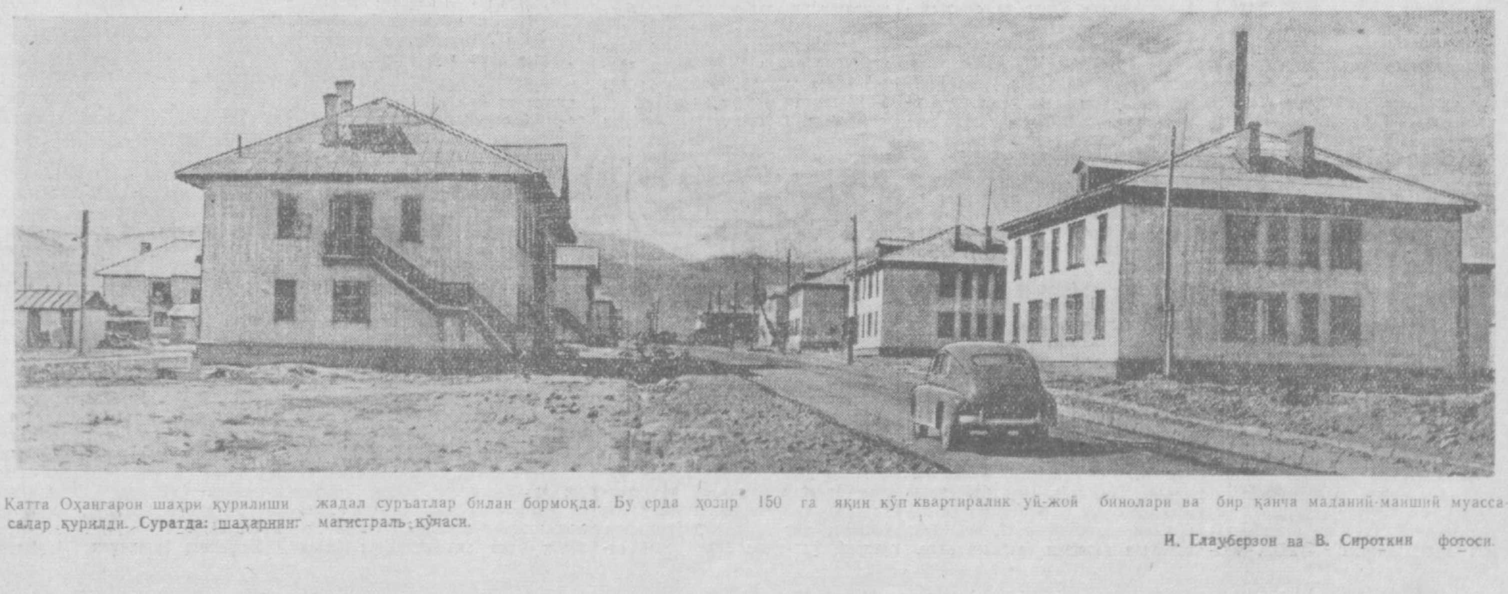

Катта Оҳангарон шаҳри қурилиши жадал суръатлар билан бормоқда. Бу ерда ҳозир 150 га яқин кўп квартиралик уй-жой бинолари ва бир қанча маданий-маиший муассасалар қурилди. **Суратда:** шаҳарнинг магистраль кўчаси.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

МАМЛАКАТГА ЯНАДА КЎПРОҚ КЎМИР ЕТКАЗИБ БЕРАМИЗ!

Оҳангарон кўмир разрезида ўнлаб экскаваторчилар ўз традицион байрамларини пландан ташқари бир неча ўнлаб эшелон кўмир бериш билан кутиб олдилар. Шулар қатори Иван Волков (доирада) ҳам меҳнатда катта муваффақият қозонди. Суратда: смена нормасини мудом 140-150 процентдан бажариб келаётган И. Волков қазилган кўмирни платформага ортаётир.

М. Турсунхўжаев фотоси.

Мусобақа байроғини янада баланд кўтарамиз

Ўз байрамларини ишлаб чиқаришда юксак ғалабалар билан нишонлаш шахтёрларимиз учун олижаноб традицияга айланиб қолган. 1956 йил планини муваффақият билан бажарган ишчан колективимиз бу йилги Шахтёрлар кунини ҳам катта муваффақиятлар билан нишонламоқда. Улуғ Октябрнинг шонли 40 йиллиги шарафига социалистик мусобақани авж олдириб юборилиши натижасида 19 августдаёқ шахта бўйича 8 ойлик кўмир қазиб чиқариш плани бажарилганлиги тўғрисида рапорт бердик. Республикамиз халқ хўжалиги учун йил бошидан бери пландан ташқари 30 минг тоннадан кўпроқ кўмир бердик. Йил бошидан бери меҳнат унумдорлиги 4,5 процент оширилди, маҳсулот таннархини камайтириш йўли билан ярим миллион сўмликдан кўпроқ давлат маблағи иқтисод қилинди.

Юқори малакали инженер ва тажрибали хўжалик раҳбари Хон Федор бошчилигидаги биринчи участка шахтёрлари меҳнатни намунали уюштириш, мавжуд резервлардан тўла фойдаланиш йўли билан Октябрь революциясининг 40 йиллиги шарафига 1957 йил планини муддатидан олдин бажариш юзасидан ўз зиммасига олган мажбуриятни муддатидан 4 ой олдин бажаришга муваффақ бўлди. Бу участканинг азамат шахтёрлари шу кунгача пландан ташқари 15 минг тонна юқори сифатли кўмир қазиб чиқардилар. Участканинг бир-бири билан мусобақалашиб унумли ишлаётган ҳамма бригадалари ҳам йиллик планни ва ўз мажбуриятларини бажардилар. Фахрий шахтёр Н. Судаков бошчилигидаги навалоотбойчилар бригадаси айниқса юқори кўрсаткичларга эришди. Бригада аъзолари ўтган етти ой мобайнида пландан ташқари салкам беш минг тонна маҳсулот берди. Бу бриганинг мусобақадоши республика Олий Советининг депутати И. Братерский бошлиқ бригада ҳам шу кунларда 1958 йил ҳисобига ишламоқда.

Шунингдек ўртоқ Барабош бошчилигидаги 2-участка коллективи ҳам ишлаб чиқаришда самарали муваффақиятларни қўлга киритмоқда. Участкада новатор навалоотбойчи. Ф. Пискорский бошлиқ бригада фидокорона меҳнат намуналарини кўрсатиб ишламоқда.

Булардан ташқари шахтада Мамадали Примқулов, Байлар Алиев, Эрмат Бойматов, Аким Ажимуротов, Тошбой Ортиқов ўртоқлар сингари юзлаб новаторлар меҳнат унумдорлигини ошириш, ёғоч, электро энергия ва бошқа материал ресурсларини тежаб сарфлаш учун курашда зўр ташаббускорлик кўрсатиб бошқаларга намуна бўлмоқдалар.

Шахта техника иқтисодий кўрсаткичлари юксалтиришда меҳнат унумдорлигини оширишга, шахтёрлар меҳнатини енгиллаштиришга ва иш шароитини қулайлаштиришга қаратилган ташкилий-техникавий тадбирларни амалга оширишимиз ҳам катта роль ўйнамоқда. КПСС Марказий Комитетининг февраль Пленуми саноат ва қурилишни бошқаришни такомиллаштириш тўғрисидаги қароридан кейин бу ишларга айниқса катта эътибор бера бошладик. Жумладан, шахтанинг устки қисми реконструкция қилинди, шахта ичига катта кучланишли вентиляция установкаси ўрнатилди, бош вентиляцион ствол уч тонналик скип билан ускуналанди. Яқинда ёрдамчи операцияларни бажариш ва кишиларнинг тушиб чиқиши учун иккинчи оғма ствол қурилди. Кўмир чиқаришни тезлаштириш мақсадида бош транспортер штрекидаги лентасининг эни 700 миллиметрлик транспортёрлар 900 миллиметр лентали транспортёрлар билан алмаштирилди.

Юзлаб ишчилар малакани ошириш курсларида ўқиб чиқдилар ва ўқимоқдалар. Илғор тажрибаларни оммалаштиришни яхши йўлга қўйиш натижасида новатор навалоотбойчилар Братерский ва Пискорский ўртоқлар томонидан ишлаб чиқилган СТР-30 транспортёрларини тезкорлик билан кўчириш методини ҳозирги пайтда ҳамма навалоотбойчилар ўрганиб олдилар.

Илғор техника ва прогрессив технологияни ишлаб чиқаришга кенг жорий қилиш, коллектив ўртасида социалистик мусобақани яхши уюштириш ва қизитиб юбориш натижасида шахта бўйича олтинчи беш йилликнинг ўтган бир йилу етти ойи мобайнида 1955 йилдагига қараганда суткасига ўртача кўмир қазиб чиқариш 602 тонна ёки 47,7 процент ошди. Мана шу ортиқча ишлаб чиқарилган маҳсулотни олиш учун ўрта миёна шахта қуриш ва унга 40 миллион сўм капитал маблағ сарфлаш зарур бўларди.

Олтинчи беш йилликнинг 19 ойи мобайнида ҳар бир шахтёрнинг меҳнат унумдорлиги 40 процент ортди. Шуниси қувончлики, биз кўмир чиқариш ҳажмини юқоридагича оширишга ишчилар кучини кўпайтириш, қўшимча кўп капитал маблағ сарфлаш йўли билан эмас, балки ички резервларни тўла ишга солиш натижасида эришдик. Шу давр ичида ҳар тонна кўмир таннархи 15,6 процент камайтирилди.

Қўлга киритилган муваффақиятлар коллективимизни асло эсанкиратмайди. Балки янгидан-янги ғалабалар сари руҳлантиради. Яқинда бўлиб ўтган умумий йиғилишда шахта коллективи Октябрь байрамигача пландан ташқари 40 минг тонна, йил охиригача эса 50 минг тонна кўмир бериш мажбуриятини олди. Ўз традицион байрамларини тантанали равишда нишонлар эканлар шахтёрларимиз қалби мана шу мажбуриятни сўзсиз бажариш истаги билан тўлиб тошмоқда.

И. МАЕВ,
9-шахта бошлиғи.

☆ ☆ ☆

Бу менинг шаҳрим

Икки ёни тоғ диёр,
Адрларида боғ диёр.
Ҳалол меҳнат мевасин,
Кўрсанг кўнглинг чоғ, диёр, —
Бу менинг шаҳрим.
Дарёси тўлиб оқар,
Води эшигин қоқар,
Ҳаётбахш сувларини,
Ичганда элга ёқар, —
Бу менинг шаҳрим!
Осмонида ой юзин,
Ерларида юлдузин
Кўрганлар фарқ қилолмас,
Кечаси-ла кундузин! —
Бу менинг шаҳрим.
Ой мўралаб ботганда,
Тун кетиб, тонг отганда,
Ҳайратланманг ҳуснига
Жамол очиб боққанда, —
Бу менинг шаҳрим.
Меҳнатдан дарак берса,
Заводлар гурилласа,
Шахтёрликнинг нишони
Забойлар гумбирласа, —
Бу менинг шаҳрим.
Поездлар раста-раста
Кўмир ортиб тез ўтса,
Паровознинг тутуни
Атрофни тутиб кетса, —
Бу менинг шаҳрим.
Юксалар кўкка қадар,
Сепин ёзар ҳар саҳар,
Беқиёс чиройи бор,
Гўзалликда бир шаҳар, —
Бу менинг шаҳрим.

А. УБАЙДУЛЛАЕВ,
Оҳангарон шаҳри.

Меҳнат самараси

Кончилар касаба союзи район комитетининг ўзи бу йил дам олувчи шахтёрларга ёрдам тариқасида ҳаммаси бўлиб 100 минг сўм пул берди. Бундан ташқари, 100 га яқин дам олиш уйи ва санаторийларга текин путёвка берди. Шунингдек, энг яхши ходимларга корхона фондидан ҳам анчагина ёрдам берилди. Портлатувчи Ражабов, навалоотбойчи Кольцов, проходкачи Гумиров, слесарь Анненков, экскаватор машинисти Козлов ўртоқлар сингари юздан ортиқ илғор ишчилар ва инженер-техник ходимлар мамлакатимизнинг Ессентуки, Михайловск, Железноводск, Сочи сингари энг яхши жойлардаги курорт ва дам олиш уйларида ҳордиқ чиқариб келдилар. Ундан ортиқ шахтёр ҳозирги пайтда Кавказнинг энг хушманзара жойларида дам олмоқда.

Н. БУХОРОВ.

Оҳангарон шахтёрлари ўзларининг традицион байрамларини катта муваффақият билан кутиб олдилар. Суратда: кўмир ҳавзасининг илғорларидан бир группаси (чапдан ўнгга): 9-шахта навалоотбойшчиги **А. Қосимов**, проходчик **Т. Ахмонов**, запалчи **З. Каримова**, кўмир разрезининг экскаватор машинисти **Х. Алиқулов** ўртоқлар.

В. Салов фотолари.

Муваффақиятларимизни мустаҳкамлаймиз

Сўнгги бир неча йиллардан бери разрез коллективи давлат планларини ортиғи билан бажариб келаётган эди. Бу йил эса разрезда кўмир қазиб чиқариш суръати ва ҳажми белгиланганидан бирмунча камайиб кетди. Бунга кон устини очиш разрезининг қониқарсиз ишлаганлиги сабаб бўлмоқда. Кон устини очувчилар ўтган 7 ой мобайнида 1 миллион 300 минг тоннага яқин кўмир запаси устини очиб бериш ўрнига 900 минг тоннадан кўпроқ запас устини очиб бердилар, холос.

Забойда кўмир қазиш фронтининг анча торайиб қолгани ҳамда транспорт хизматининг яхши йўлга қўйилмаганлиги разрезимиз коллективини мавжуд резервлардан янада кўпроқ фойдаланишга, кўмир қазиш суръатини ҳамма чоралар билан оширишга даъват этди. Корхона маъмурияти, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари давлат планини бажариш хавф остида қолаётганлигини, бу хавфни ҳамма касб эгаларининг зўр активлик ва ташаббускорлик кўрсатиб ишлаши билангина бартараф қилиш мумкин эканлигини коллективнинг ҳар бир аъзосига тушунтириш юзасидан тарбиявий-ташкилий ишларни кучайтириб юбордилар. «Ҳар қандай шароитда ҳам давлат планини бажарайлик!» деган шиор остида барча участкада кураш қизитиб юборилди. Ёш инженер Бурштейн раҳбарлик қилаётган 2-участка кончилари бу курашда зўр ташаббускорлик кўрсатдилар. Улар мавжуд техника қувватидан, иш вақтининг ҳар бир минутидан унумли фойдаланиш натижасида 7 ойлик планни муддатидан олдин бажаришга муваффақ бўлдилар. Участка механизаторлари ўзларининг традицион байрамларини 8 ойлик планга қўшимча равишда бир неча эшелон кўмир бериш билан нишонламоқдалар.

Ўртоқ Гринблат бошлиқ 3-участка шахтёрлари ҳам август ойи топшириғини муддатидан бир ҳафта олдин адо этишга муваффақ бўлдилар.

Разрезда ўзининг унумли меҳнати билан катта обрў қозонаётган кончилар сони ой сайин кўпайиб бормоқда. О. Аблямитов, Х. Алиқулов, М. Султонбеков ўртоқлар каби донгдор экскаватор машинистлари сафига бу йилдан бошлаб Т. Сахновский, Х. Холжигитов, С. Степанов ўртоқлар сингари бир қанча ёш ва қобилиятли новаторлар қўшилди. «УЗТМ» экскаваторини бошқараётган машинист Сахновский экипажи шахтёрлар кунигача 8 ойлик планни 118 процентдан ҳам ошириб бажарди. Степанов ва Холжигитов бошчилигидаги экипажлар ҳам шу кунгача пландан ташқари бир неча ўн минг тоннадан кўмир қазиди. Слесарь Ж. Алимов, кон мастери Я. Власенко, мотористка А. Скуратова, нижниклардан Қ. Қўзиев, А. Исмоилов, транспортчи А. Абдусаломов, Ф. Шайхуддинова ўртоқлар сингари ўнлаб ишлаб чиқариш илғорлари ҳам разрез техника-иқтисодий кўрсаткичларини кўтариш учун курашда жонбозлик кўрсатиб ишламоқдалар.

Бутун коллективнинг зўр ғайрат ва шижоат билан меҳнат қилиши натижасида сўнгги ойларда корхонанинг ишлаб чиқариш кўрсаткичлари бир мунча яхшиланди. Июль ойи плани ортиғи билан бажарилди. Август ойининг икки декадасида қўшимча равишда бир неча эшелон кўмир жўнатилди.

Қўлга киритган ютуқларимиз билан бир қаторда ишлаб чиқаришни ташкил этишда ҳали кўпгина жиддий камчиликларимиз ҳам бор. Кўмир қазиётган экскаваторлар қувватидан фойдаланиш коэфициенти пландагидан 20 процент кам бўлаётир, ишчи кучларининг қўнимсизлиги ишга катта зарба бераётир. Масалан, ўтган етти ой мобайнида 300 дан ортиқ киши ишдан бўшаб кетди ва 300 га яқин киши ишга қабул қилинди. Қазиб чиқарилаётган ҳар бир тонна кўмирнинг таннархи 30 тийин қимматга тушаётир.

Разрез коллективи ишда йўл қўйилаётган мана шундай камчиликларга тезда барҳам бериш ва меҳнат унумдорлигини ҳар қачонгидан ҳам ошириш йўли билан Улуғ Октябрь революциясининг 40 йиллигини муносиб совғалар билан кутиб олиш учун кучига-куч, ғайратига-ғайрат қўшиб ишлайди.

О. ҲАКИМОВ,
«Узбекуголь» комбинати кўмир разрези план бўлимининг бошлиғи.

Медицина хизмати яхшиланмоқда

Шахтёр ва механизаторларга медицина хизматини яхшилаш тўғрисида шаҳар ижроия комитети ва «Узбекуголь» комбинати маъмурияти тинмай ғамхўрлик қилиб келмоқда.

Ҳозирги пайтда шаҳарда 7 та касалхона, жумладан 100 ўринли шаҳар касалхонаси, шахтёр ва бинокорларга хизмат қиладиган 100 ўринли медицина пункти, 100 ўринли инфекцион касалхона, 60 ўринли туғруқхона, 50 ўринли болалар касалхонаси, 25 ўринли тубдиспансер ва 20 ўринли тери-венерик диспансер шаҳар меҳнаткашларига намунали медицина хизмати кўрсатмоқда. Бундан ташқари, 2 та йирик поликлиника, корхоналар ҳузуридаги 13 та даволаш пункти ходимлари аҳоли соғлиғини сақлаш йўлида сабот-матонат билан курашмоқдалар. Фақат 9-шахтанинг ўзида 2 та даволаш пункти бор. Оҳангарон ГРЭСи территориясида 5 врачлик кабинетига эга бўлган амбулатория ва бир даволаш пункти бор. Кўмир разрези, юк ортиш транспорт бошқармаси, еости газ станцияси, цемент заводи каби йирик корхоналар ҳузуридаги даволаш пунктлари кун-тун ишлаб турибди.

Бу йил катта Оҳангарон шаҳрида 35 ўринли 2-шаҳар касалхонаси ва поликлиника қурилади. Бинокорлар поликлиникани сентябрь ойида фойдаланишга топширадилар. Шунингдек, янги шаҳарда катта аптека очилади.

Мавжуд касалхона, поликлиника ва даволаш пунктларида 80 дан ортиқ малакали врачлар ва 300 га яқин ўрта медицина ходими ишламоқда.

Шаҳар касалхонаси ҳузурида 1 «ЗИМ», 2 «Москвич» ва 4 та автобус типидаги тез ёрдам машинаси бор. Бундан ташқари, 9-шахта, брикет фабрикаси, кўмир разрези, еости газ станцияси сингари корхоналарнинг ўз санитария машиналари бор. Яқинда «Узбекшахтострой» тресте «ЗИМ» маркали янги санитария машинаси олди.

Мавжуд 4 та аптекадан истаган дориларни топиш мумкин.

М. ИЛҲОМОВ,
шаҳар соғлиқни сақлаш бўлимининг мудири.

Суратда: шонли меҳнати билан донг қозонган Одил Абляметов бригадаси. **Чапдан:** машинист ёрдамчиси **Нураҳмад Абушаев,** экипаж бошлиғи **Одил Абляметов,** кон мастери **Александр Чебаков** ва нижник **Холдор Матаев** ўртоқлар.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

ФИДОКОР КОНЧИ

Қуёш алақачон ботган. Бутун шаҳар Ильич нурлари ёғдусига чўмган. Ўртаси пастлик, икки томони паст-баланд, поғона-поғона бўлиб кўтарилган шаҳарнинг шимол томонига қарасангиз ҳам, жанубига боқсангиз ҳам қатор-қатор столбаларда порлаб турган мингмингларча лампочкалар худди кекса Чотқол кўксига қават-қават маржон тақилгандек, ажойиб бир манзара касб этган.

Яқин-олисларга қараб кўзингиз тўймайди. Қалин дарахтзорлар, тартиб билан солинган бежирим типовой уйлар, турли-туман мева ҳамда гуллар билан тўла кичик-кичик боғлар, икки томонида қалин декоратив дарахтлар билан безанган кафтдек текис асфальт йўллар, бутун шаҳарни ўраб олган салобатли тоғ манзараси, ҳар ер-ҳар ерда салобат тўкиб турган гигант корхоналарнинг трубалари ва тепасида электр фонарь ёниб турган башняли кранлар — ҳаммаси-ҳаммаси дилларга ором бахш этади.

Одил аканинг бу ерга келганига ўн беш йил бўлиб қолди. Шундай бўлса ҳам шаҳарнинг ҳар бир кўчаси ва у ердаги кўзга ташланадиган ҳамма нарса — парк, клублар, кинотеатр ва заводлар, янги қурилаётган бинолар, таниш-билишларнинг уйлари унинг кўзига ошна бўлиб қолганига қарамай, ҳар сафар кўчага чиққанида шаҳар ҳуснига суқланиб қараб қўяди.

Мана ҳозир ҳам, ишга — разрезга томон йўл оларкан, эшик олдида бир нафас туриб қолди. Кўҳна қишлоқлар ва асрлар бўйи инсон қадами тегмаган даштликлар ўрнида ўз кўзи ўнгида барпо этилган ёш ва навқирон шаҳарнинг кун сайин яшнаб бораётганлиги унинг завқини келтирди. Завқланмасинми? Ахир бу республикамиз кочегаркасини бунёдга келтиргунча унинг ўзи озмунча тер тўкдими, озмунча одамнинг меҳнати сингдими! Одил Пискент қишлоғидан бу ерга келганида кичкинагина Тешиктош ва «Соцгород» деб аталадиган посёлкалар бор эди, холос. Эндичи? Энди Оҳангарон муҳташам бинолари кўп, саноати ва маданияти тараққий этган кўркам шаҳарга айланган.

Одил ака салқин тротуардан мана шу ширин ҳаёлар билан аста-секин боpаркан, «агар социалистик тузум бўлмаса, меҳнаткашларнинг ўз давлати ва Коммунистик партиядек раҳбари бўлмаса шунчалик қисқа муддат ичида бутун-бошлик бир шаҳар қурилармиди?.. Хўп замон бўлди-да, қилган ишингдан ўзинг ва сенга ўхшаган меҳнаткашлар баҳраманд бўлаётганини кўриб, билиб тургангиндан кейин кучу-ғайратингни аяйсанми!» деб қўйди ўзига ўзи.

...Одил ака ўз экскаватори ёнига келганда унинг ёрдамчиси Нормурот Абушаев машинанинг ичида қисмларни кўздан кечириб, сменадошидан қабул қилиб олаётган экан.

— Аъзойи-бадани соғ-саломатми? — сўради у ёрдамчиси билан саломлашгач. — Бугун роса ишлатамиз-да.

— Ҳар кундагидек «боевой»,— ишонч билан жавоб берди Абушаев. Шу пайт экипажнинг қолган аъзолари — Холдор Матаев ва Қора Умаров ҳам етиб келишди. Ҳамма ўз вазифасини бажаришга киришди. Холдор билан Қора экскаватор ҳаракат қиладиган жойни тозалашди, сув ва машина мойини запас қилиб қўйишди. Нормурот экскаваторни синчиклаб текшириб чиқди. Машинист Одил Абляметов эса забойнинг ҳолатини, бугун машинани қандай ўрнатиб, пластнинг қаеридан қазишни белгилаб олди.

Тайёргарлик ишлари тамом бўлди. Смена иши бошланишига ҳали беш минут бор, сменадошлар ишни бир минут ҳам олдин тугатишмайди. Экипаж бошлиғи Одил ака бу фурсатдан фойдаланиб, ишни яхши уюштириш тўғрисида ўз шериклари билан гаплашиб олишга қарор қилди.

— Планни ошириб бажаришнинг аҳамияти тўғрисида гапириб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак, ҳаммаларинг яхши биласизлар, — деб гап бошлади Одил ака, — ҳамма кончи Шахтёрлар кунига иложи борича кўпроқ кўмир бериш учун интилаётир. Биз ҳам ўз байрамимизга муносиб совға тайёрлашимиз керак. Қанча кўп кўмир чиқарсак, корхонамизга ҳам, ўзимизга ҳам шунча яхши. Юз сўм кўпроқ иш ҳақи олишни ким истамайди! Шунинг учун бугун қандай бўлса ҳам 1500 тоннадан кам бермасликка ҳаракат қилайлик.

Бригада бошлиғининг «сизлар нима дейсизлар» деган маънода қараганлигини англаб, Абушаев ўз фикрини айтди:

— Агар машинанинг минутига икки цикл ишлаб туришини таъминласак, — деди у, — соатига икки юздан берамиз. Демак, бир ярим минг эмас, 1800 тонна қазишимиз ҳам мумкин.

— Биз сизларнинг машинани жадал ишлатишингиз учун қулайлик туғдириб бериб турамиз, гап маҳоратингизда қолган, — деди Холдор.

Бригада шу сменада 1600 тонна кўмир беришга қарор қилди. Бамаслаҳат иш режаси келишиб олинди.

...Бир неча йиллардан бери ўрганиб қолган машинаси кабинасига кириши билан Абляметов ўзини бошқача ҳис этди. У, ўриндиққа ўтириб, ўнг-сўлга бир қараб олди-да, бежиримгина жилмайиб қўйди. Бир неча минутгина ҳаракатдан тўхтаган «УЗТМ» 11-86 яна салобатли овоз чиқариб ишга тушди. Уни ўз касбининг моҳир устаси, серғайрат ва шижоатли машинист Одил ака бошқармоқда. Абляметов асрлар мобайнида ер бағрида қатлам-қатлам бўлиб ётган саноатнинг нони — кўмирни қудратли машина воситаси билан жадал қазий бошлади. Ичига икки тонна тупроқ сиғадиган баҳайбат ковш забой тубидан юқори кўтарилар экан, унинг пўлат тишларига бардош бера олмаган кўмир парчалари ушалиб-ушалиб ковш ичига тушарди.

Ярим соат ўтмасдан забой тубида улкан кўмир ғарами пайдо бўлди. Ана поезд ҳам келиб қолди. Паровоздан кейинги платформа экскаватор рўпарасига келиши биланоқ Одил ака эпчиллик билан ҳаракат қилиб, тайёрлаб қўйилган кўмирни платформага орта бошлади.

Платформа экскаватордан 5 метрча баланд ва 13-14 метр нарида, қазиб қўйилган кўмир эса қарама-қарши томонда 10 метрча узоқда жойлашган, демак, ковш бориб келадиган масофа 25 метрдан кўпроқ бўлади. Абляметовнинг бутун фикри-эътибори циклни қисқартиришга, яъни экскаватор ўқининг бурилиш бурчакларини имкони борича катталаштиришга ҳамда ҳар ботирилган ковшнинг тўла кўмир олишига қаратилган. Кетма-кет бир неча ковш кўмир ортилгач, машинистнинг қўллари янада эпчилроқ ҳаракатлана бошлади. Шу тарзда бирнеча платформалар кетма-кет тўлдирилди. Ярим соат вақт ўтар-ўтмас состав жўнатиб юборилди.

Машинист ёрдамчиси Абушаев, нижниклар Матаев ҳамда Умаров меҳнатнинг унумли бўлиши учун жонбозлик кўрсатиб ишладилар. Холдор билан Қора ортиш пайтида тушиб қолган йирик-йирик кўмир парчаларини платформа келганда ортиб юбориш учун қулай жойга тўплаб қўйдилар. Одил ака эса навбатдаги состав келгунча тайёрлаб қўйиш учун яна кон бағрига ковш ботира бошлади. Энди мўлжалдагича қазиган эдики, янги составни тортиб келаётган паровоз пишқириғи эшитилди. Хашпаш дегунча бу состав ҳам тулатилди.

Составларнинг пайдар-пай келиб туриши, тунги салқин ва мусаффо ҳаво азамат йигитларни тобора унумлироқ ишлашга руҳлантирарди. Улар ишнинг қизиғига тушиб кетиб, оппоқ тонг отганини ҳам фаҳмламай қолишди.

Кўмир тўла составни паровоз зўр-базўр тортиб кетаётганига қараб қолган Холдор эндигина кўтарилиб келаётган қуёш шафағини кўриб:

— Ий-е, кун чиқаяпти-ку. Ҳозир сменадошлар келиб қолишади, шунгача яна икки эшелон ортиб қолсак эди, — деди шерикларига, қопқорайиб кетган бетидаги терни енги билан артар экан.

Уларнинг бахтига бир сафар 10 ва иккинчисида 12 платформали икки эшелон келди. Буларни ҳам тўлдириб жўнатишди. Шу билан смена тамом бўлди.

— Ҳисоблаб кўр-чи, қанча бўлибди, Нормурод? — деди экскаватордан пастга тушатуриб Абляметов, — чамамда 1800 дан ошиб кетти-ёв?

— Ундан ҳам кўп, 1950 тонна бўлибди, — хурсанд бўлиб жавоб берди Абушаев. — Демак, нормадан ташқари 1050 тонна берибмиз.

— Яхши... — деб қўйди кўп мақтовни ёқтирмайдиган Одил ака, — шундай қилиб, Шахтёрлар кунини август ойи планидан ташқари 50 эшелон кўмир бериш билан кутиб олар эканмиз-да!

Тунни завқли меҳнат билан ўтказган бригада аъзолари ўз ишларидан мамнун бўлган ҳолда уйга қайтдилар.

... Одил ака эшикдан кириши билан унинг 6 яшар ўғли Рустам «ада, ада» деб югурганича келиб қучоқлаб олди. Отаси уни пешонасидан ўпди, бошини силади ва йўлакдан етаклаб бораркан, томга аймоқи қилиб чиқариб юборилган узумдан бир шингил узиб берди.

— Бугун «Победа» олиб келгани борамизми, ада? — ҳар кунгидек сўради Рустам.

— Борадиган куни ўзим айтаман дейман-ку сенга, ўғлим, — овута бошлади ота.

Бир куни Одил ака онаси ва хотини билан суҳбатлашиб ўтирганида, онаси унга «уй-жойинг бўлса бор, жиҳоз буюмларинг бадастир, кийим-кечакдан камчилигинг йўқ, энди битта машина олсанг-чи, болам, роҳатланиб юрардик» деганди. Шунда она орзусини кўнглига тугиб қўйган Одил ака енгил машина олиш учун жамғарма тўплай бошлаган эди. Яқинда у онасига: «Машинани буюриб қўйдим, бир-икки ҳафтадан кейин «Победа»га тушиб юрасиз», — деганини Рустам эшитиб қолган эди. Шундан бери ҳар куни «машина қачон келади» деб сўрагани-сўраган.

Абляметов уйдагилар билан бирикки оғиз гаплашиб наҳори қилгач, дам олиш учун ётди. Негадир унинг кўзига уйқу келмасди. Эҳтимол эртаги ишнинг бугунгидан ҳам унумлироқ бўлиши тўғрисида режа тузаётгандир.

Оҳангарон кўмир разрезида экскаватор машинисти Одил Абляметов сингари қаҳрамонона меҳнат намуналарини кўрсатиб ишлаётган ва шу меҳнати туфайли завқли-шавқли турмуш кечираётган фидокор кончиларни минглаб учратасиз.

З. ИСРОИЛОВ.

Ғўза парваришини давом эттириш билан бирга, йиғим-теримга ҳам пухта тайёрланайлик!

Илғор механизатор

Ўртоқ Ш. Эрназаровнинг номини Чиноз районидаги «XIX партсъезд» колхози аъзолари ҳурмат билан тилга оладилар. Бу илғор механизатор кўп йиллардан буён ана шу колхозда ишлайди ва ҳар йили ҳам культивация қилиш ва пахта териш юзасидан ўз устига олган мажбуриятини ортиғи билан бажариб, мўл ҳосил етиштириш ишига муносиб ҳисса қўшади.

Моҳир механизатор бу йил мавсумда 750 гектар майдондаги ғўзани культивация қилиб бериш юзасидан мажбурият олган эди. У, бу юксак мажбуриятни ортиғи билан бажариш учун ҳаракат қилиб, ҳар бир минутдан унумли фойдаланди. Культивация ишларини агротехника қоидаларига қатъий риоя қилган ҳолда ўтказди. Натижада ўртоқ Эрназаров ўз мажбуриятини муваффақият билан бажарди.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти Ш. Эрназаровнинг меҳнатда эришган бу муваффақиятини тақдирлаб, унга пул мукофоти берди. Илғор механизатор мавсумда яна 100 гектар ердаги ғўзани культивация қилиш юзасидан янги мажбурият олган ҳолда ишлаб, ғўза парваришида актив қатнашаётир.

Р. ҚОДИРҚУЛОВ.

Ғўза парваришини 1 сентябрга қадар давом эттирадилар

Ҳар гектар ердан 40 центнердан пахта ҳосили етиштириш учун астойдил курашаётган Сирдарё районидаги Тарас Шевченко номли колхознинг ўртоқ Бурҳон Зокиров бошлиқ бригада аъзолари социалистик мусобақада олдинда бормоқдалар. Улар механизаторлар билан мустаҳкам ҳамкорликда ишлаганликлари, ишни Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг 1957 йил август ойида ғўза парваришини ўтказиш тўғрисидаги қарорига амал қилган ҳолда ташкил этаётганликлари туфайли кундан-кунга яхши натижаларга эришмоқдалар. Ҳозирга қадар бригаданинг ғўзалари 3 марта культивациядан чиқарилди, 4 марта чопиқ қилинди, барги орқали озиқлантирилиб, қондириб суғорилди. Бу каби тадбирлар ўз вақтида амалга оширилаётганлиги туфайли ғўзалар серҳосил бўлиб ривожланмоқда. Ҳар туп ғўзада 10-12 тадан бўлиқ кўсак бор.

Бригада аъзолари мусобақадош Андижон область пахтакорларининг маслаҳатига амал қилиб, ғўза парваришини 1 сентябрга қадар давом эттиришга аҳд қилдилар. Колхозчилардан Ш. Жўраева, Э. Зокиров, М. Холматов, Н. Солиев ўртоқлар ғўза парваришида бошқаларга ўрнак бўлиб ишламоқдалар.

Колхознинг бошқа бригада ва звеноларида ҳам ғўза парвариши ана шундай уюшқоқлик билан ўтказилаётир.

С. ХУДОЙБЕРГАНОВ,
Р. ОЧИЛОВ.

Октябрь районидаги Калинин номли колхоз далаларида пахтадан мўл ҳосил етиштирилмоқда. Суратда: 6-бригада бошлиғи **М. Мирубаев** ва звено бошлиғи **Ҳ. Тошхўжаева** ўртоқлар далаларни кўздан кечирмоқдалар.

В. Салов фотоси.

Андижонликлар амалий ёрдам бераётирлар

Қирнинг тагидаги кенг пахтазорда барқ уриб ўсаётган, мўл ҳосил тўплаган ғўзаларни кўрган мусобақадошлар бригада бошлиғи ўртоқ Султон Мирзаалиевнинг ишига қойил қолдилар. Бригада аъзолари ғўза парваришини шу кунларда ҳам қизғин давом эттирмоқдалар.

Юқори Чирчиқ районидаги Андреев номли колхознинг бошқа бригадаларида ҳам ҳосилга-ҳосил қўшилаётир. Колхозда дала ишлари сусайтирилмаган ҳолда пахта йиғим-теримига ҳам қизғин тайёргарлик кўрилаётир

Ўртасарой районидаги «Полярная звезда» колхози аъзолари бу йил 1000 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 36 центнердан ҳосил етиштириш мажбуриятини олиб, астойдил меҳнат қилдилар ва мажбуриятдагидан кўра кўпроқ ҳосил олиш учун пухта замин тайёрладилар. Шунинг учун улар андижонликларнинг ташаббусини қувватлаб, ҳар гектар ердан 40 центнердан ҳосил олиш, давлатга 4 минг тонна пахта етказиб бериш юзасидан қўшимча мажбурият олдилар. Улар янги мажбуриятни бажариш учун шу кунларда ғўза парваришини тўхтовсиз давом эттирмоқдалар.

Андижонлик мусобақадошлар Юқори Чирчиқ, Ўртасарой районидаги бу каби илғор бригада ва колхозларнинг ишларини кўриб хурсанд бўлдилар. Бироқ ҳар икки райондаги ҳамма колхозларда ҳам иш шу хилда ташкил этилган деб бўлмайди. Айрим колхозларда ғўза парвариши сусайтириб юборилган. Трактор бемалол юра оладиган айрим карталарда ҳам ғўза бўлмағур баҳоналар билан культивация қилинмаяпти. Баъзи колхозларда сувдан кейин культивация ўтказиш ўрнига, яна ғўзани қайта-қайта суғориб, агротехника қоидаси бузилмоқда.

Юқори Чирчиқ районидаги Фрунзе номли колхознинг ўртоқ Юсуп Алиев бошлиқ бригадасида ғўзаларни ўт босиб кетган. Шунга қарамай, сувдан кейин культивация қилиш ўрнига яна сув қуйилган. Ўртоқ Расулев бошлиқ бригаданинг ғўзаси унча ўсиб ва қалинлашиб кетмаган бўлса ҳам, сувдан кейин етилган жойларда культивация ўтказилмаётир. Худди шу сабабли колхоздаги 8 «универсал»дан ҳозир 3 таси наридан-бери ишлаб турибди.

Айрим колхозлар ҳозир «универсал»лардан мутлақо нотўғри фойдаланмоқдалар. Жумладан, Ўртасарой районидаги Жданов номли колхознинг ўртоқ Файзи Содиқов бошлиқ бригадаси ерларида ишлаб турган «универсал»ни кўриб андижонлик ўртоқлар жуда хурсанд бўла бошлаган эдилар. Бироқ бу хурсандчилик узоққа чўзилмади. Картанинг қоқ ўртасида кетаётган «универсал»га яқинлашилганда механизатор Малик Йўлдошев тракторни ҳеч қандай тўсиқ ўрнатмай ҳайдаётгани, натижада талай кўсаклар нобуд бўлгани аниқланди. Колхоз раҳбарлари эса буни кўра-била туриб ҳеч қандай чора кўрмаганлар.

Бундан ташқари, шу колхознинг Ҳайдар Маърупов, Карим Низомов, Файзи Содиқов ўртоқлар бошлиқ бригадаларининг кўпгина ердаги ғўзасини ўт босиб кетган. Будённий номли колхознинг ўртоқ Ли И Нер бошлиқ бригаданинг 13 гектар ердаги ғўзаси ғумай ичида кўринмай қолган. Шу колхознинг 7-бригадасининг уч гектар ғўзасини қамиш босиб кетган.

Бу каби фактларни «XX партсъезд», «Гулистон», Булганин номли колхозларнинг далаларида ҳам учратиш мумкин. Шунга қарамай, ёввойи ўтга қарши жиддий кураш олиб борилмаяпти.

Андижонлик ўртоқлар текширган ҳар икки райондаги колхозларда ғўза сифатсиз чеканка қилингани маълум бўлди. Мусобақадошлар ҳар икки райондаги айрим колхозларда қайта чеканка ўтказишни таклиф этдилар.

Оржоникидзе номли колхознинг раиси ўртоқ Триченко йўлда кетатуриб, сув камчилигидан шикоят қила бошлади. Лекин 3-бригадага етиб борилганда бу колхозда сув исроф қилинаётгани маълум бўлди. 3-бригадада насос билан сув чиқарилаётир. Мана шу чиқарилаётган сувнинг тенг ярми 200 қадам нарида катта йўлга ва ундан зовурга оқиб тушиб кетаяпти. Сувчи Насриддинов эса бунга эътибор бермаган. Колхоз раҳбарлари ҳам сувни исроф қилмаслик тўғрисида чора кўрмаганлар.

Мусобақадош андижонлик ўртоқлар шу кунларда колхозларда рўй бераётган бу хилдаги камчиликларни очиқ ташлаш билан бирга, амалий ёрдам бердилар. Жумладан, Жданов номли колхозда ғўзани ёввойи ўтдан тозалаш учун бошқа ишдаги кишилар ўт босган жойга юборилди. Оржоникидзе номли колхозга ёрдам бериш учун андижонлик ўртоқларнинг илтимосига кўра, «Полярная звезда» колхоз правлениеси 100 киши ажратди.

Шунингдек, мусобақадошлар пахта очилишини тезлаштириш учун ҳозир баъзи тадбирларни амалга ошириш зарурлигини кўрсатдилар. «XX партсъезд» колхозининг Каримқулов, «Коммунизм» колхозининг Тўрахонов, Абдураҳмонов ўртоқлар бошлиқ бригадаларининг ғўзаси жуда серҳосил ва қалинлашиб кетган. Шунинг учун бу ғўзаларни шамоллатиш йўли билан унинг очилишини тезлатиш зарурлигини кўрсатиб бердилар.

Юқори Чирчиқ ва Ўртасарой районларидаги колхозларда юз бераётган ҳозирги камчиликлар тездан бартараф этилиши, мусобақадошлар томонидан кўрсатилган амалий тадбирлар сўзсиз бажарилиши лозим.

Б. ХАЛИЛОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

Мўл ҳосил тўплаётирмиз

Бригадамиз аъзолари ўтган йили 85 гектар ернинг ҳар гектаридан 38 центнердан пахта топшириб, социалистик мажбуриятларини шараф билан бажарган эдилар. Биз бу йил ҳосилни гектарига 2 центнер ошириб, давлатга ҳар гектар ердан 40 центнердан пахта топшириш мажбуриятини олганмиз. Колхозчиларимизнинг фидокорона меҳнати туфайли ғўза парваришини юқори сифатли ўтказиб, барча майдонларда мўл ҳосил етиштирилишини таъминлаётирмиз. Ҳозир ҳар туп ғўзамизда ўрта ҳисоб билан 7-8 тадан кўсак бор.

Бригадамиз аъзолари Андижон пахтакорларининг маслаҳати асосида ишлаб, шу кунларда ҳам ғўза парваришини сира бўшаштирмасдан давом эттирмоқдалар. Бизда сув етарли. Шунинг учун биз ғўзани кеча-кундуз суғоришни ташкил этганмиз. Звено бошлиғи Нормирза Шохромов, Тожибой Очилов, Рисқи Олимова, Ҳожи Саидова каби 8 сувчимиз шу кунларда айниқса ғайрат кўрсатиб ишламоқдалар.

Бригадамиз аъзолари ғўза парваришини давом эттириш билан бир қаторда пахта йиғим-теримига ҳам тайёргарлик ишларини бошлаб юбордилар.

Биз бутун чоралар билан курашиб, пахта йиғим-терими бошлангунча ҳар туп ғўзада камида 12 тадан кўсак бўлишини таъминлаймиз. Бунинг учун бизда барча имкониятлар бор.

А. БОЙМИРЗАЕВ,
Янгийўл районидаги Ленин номли колхознинг бригада бошлиғи.

Ғўза парвариши илғорлари

Августнинг қолган кунларидан унумли фойдаланиб, барча куч ва техника воситаларини ғўза парваришига сафарбар этаётган колхозларда ҳосил мўл бўлаётир. Мирзачўл районидаги «Коммуна», Василевский номли колхозларда худди шундай қилинмоқда. Колхозчилар, механизаторлар ғўза тупларидаги кўсакларни сақлаб қолиш ва ҳосилга-ҳосил қўшиш учун астойдил ҳаракат қилаётирлар. «Коммуна» колхозининг ўртоқ У. Мирзаалиев бошлиқ бригада аъзолари ишни сра бўшаштирмай, астойдил меҳнат қилмоқдалар.

Бригада аъзолари 65 гектар ерда олинган мажбуриятни қоплайдиган яъни ҳар гектар ердан 30 центнердан пахта топшириш имкониятини берадиган ҳосил етиштирмоқдалар. Ҳар туп ғўзада 10-12 тадан бўлиқ кўсак бор.

Бригада аъзолари ғўза парваришини давом эттириш билан бирга пахта йиғим-теримига ҳам тайёрланмоқдалар. Хирмонлар сувалиб, тош-торози ва қоп-қанорлар тахт қилиб қўйилаётир.

Х. ХАЛИЛОВ,
К. МИНАВВАРОВ.

Сатира ва Юмор

Устаси фаранг „соатсоз“лар...

Соатингнинг мурути гардони ейилиб кетиб, ишинг соатсозга тушмасин экан. Чумчуқ бўлса ҳам қассоб сўйсин, деганларидек ошнам ҳам соатини тузатдириш учун Киров кўчасидаги «Красний часовщик» артелига қарашли 41-мастерскойга борди. Мастерской мудири Г. О. Карцман кўзига лупани қистириб, соатнинг уёқ-буёғини обдан текширди. Сўнгра:

— Сотиб олганингизга талай вақт бўлганми дейман, ишдан чиқиб қолай дебди, — деб мулойимгина сўради-да, квитанция ёза бошлади.

Ошнам унинг нималарни битганини яхши тушунолмади. Уста ўзича пичирлаб қўйди-да, «27 сўм 25 тийин берасиз, тўрт кундан кейин соатингиз тайёр бўлади» деди.

Ошнамнинг энсаси қотди. Наҳотки шу артель устахонасида 3-4 ой бурун тузатилган соат шу даражада эскириб қолган бўлса?! Ошнам устанинг гапларига ишонқирмай сўради:

— Уста, соатимнинг фақат заводная ручкаси бузилган-ку. Бошқа механизмлари яхши ишлаётир. Адашаётганингиз йўқми?

Бу гапларни эшитган уста кўзларини айёрларча сузиб, мулойимлик билан гапира кетди.

— Соатингиз жуда яхши, аммо бироз ремонт талаб бўлиб қолибди. Хўш... масалан, озроқ тозалаш керак, иннайкейин бир винти бўшашиб қолган. Уни янгилаш керак...

Ошнам ноилож пулни тўлашга рози бўлди, соатни қолдириб, мастерскойдан чиқиб кетди.

Орадан 9 кун ўтгач, соатни «ремонт» қилиб беришибди. Эссиз соат! Устадан олган куниёқ кечаси таққа тўхтаб қолибди. 6 ойлик гарантия билан «тузатиб» берилган соат 6 соат ўтмай бузилибди. Ҳунарларига офарин-э! Устаси тушмагур ичини очиб, нима қилса қилибди, иш қилиб кунига икки марта бураб турмаса, юрмайдиган бўлиб қолибди. Туппа-тузук соатни бузуқ аравадай қилиб берганларини қаранг-а? Хуноб бўлган ошнам нима қилишини билмай, яна ўртоқ Карцманга мурожаат қилди. Соатсоз бўлса «ёғи камроқ бўлибди, винтини маҳкам бурамабмиз» деб тилёғламалик қилди. Хуллас, соат тузалмади-тузалмади-да...

Эртаси куни соат шу артелнинг «Ўзбекистон» кўчасидаги 7- мастерскойга олиб борилди. Мастер ўртоқ Б. Е. Милиханов соатни у қулоғига, бу қулоғига тутиб, бир талай ишкаллик топибди, шу ишкалликларни созлаш учун «24 сўм 88 тийин тўласангиз бас» дебди у ошнамга.

Ошнам соатсоз Милиханов ёзиб берган квитанцияни ҳам олиб, тишини-тишига қўйганича юрагини ушлаб соатнинг тузалишини кутиб юрибди. Билмадик бу уста ошнамнинг соатини не аҳволда қилиб беркин. Бу соатсоз ҳам устаси фарангмикин ёки устабузармонмикин?

А. АБДУАЗИМОВ.

1-СОАТ: — Тузатаман деб биқинимга бигизини тиқиб олди, энди қандай қилиб тўғри юрай?
2-СОАТ: — Менинг винтимни алмаштириб қўйди, стрелкам чопиб кетаяпти.

Н. Меламед чизган сурат.

Чайқовчилар ҳақида

Жойи бозор,
Сур, зиқна, тор,
Кўп беқарор
Чайқовчидир.

Йўқни юлар,
Борни шилар,
«Ишни билар»
Чайқовчидир.

Гоҳо таранг,
Суллоҳ, саранг,
Гоҳо гаранг
Чайқовчидир.

Гоҳ кўз сузар,
Гоҳ ип узар,
Созни бузар
Чайқовчидир.

Бирни чўқар,
Тўртни сўқар,
Шум, кўрукар
Чайқовчидир.

У то тирик,
«Ишлар» йирик,
Кўнгли чирик
Чайқовчидир.

Йўқдир ҳавас,
Пул бўлса бас,
Беор, нокас
Чайқовчидир.

Гўл ҳар одам,
Макрига ром,
Ғирром-ҳаром
Чайқовчидир.

Кайфи тарақ,
Расво, саёқ,
Ақли қуроқ
Чайқовчидир.

Касби ёмон,
Мисли чиён,
Элга зиён
Чайқовчидир.

Ф. НАСРИДДИНОВ.

1917—1957 Қирқ йил муқаддам

Контрреволюцион буржуазия фитнасига қарши

Июль воқиаларидан кейин буржуа контрреволюцияси ишчиларнинг илғор табақаларини, революцион кайфиятдаги солдатларни, большевистик партияни қаттиқ қувғин остига олди. Большевикларга, уларнинг раҳбарларига, айниқса В. И. Ленинга қарши қутуриб туҳмат ёғдириш бошланди. Буржуазия июль кунларида ғалаба қозонган бўлса ҳам, лекин ўз аҳволи унча мустаҳкам эмаслигини яхши билар эди. Шунинг учун ҳам у ҳокимиятни тўла равишда қўлга киритиш учун революцияни тор-мор қилишга, ёппасига ҳарбий диктатура ўрнатишга қарор қилди.

«Жамоатчилик фикрини» революцион ишчиларга ва солдатларга қарши қатъий ҳужумга тайёрлаш учун буржуазия меньшевиклар ва эсерлар ёрдами билан контрреволюцион парламент тузишга киришди. Таъсис мажлиси ўрнига ҳамда Советларга қарши равишда буржуазия Давлат кенгаши деб аталган органни вужудга келтирди. Буржуазия июль воқиаларидан кейин ҳам Советларни тарқатиб юборишга журъат қилмаган эди.

Давлат кенгаши муқаррар равишда ишчиларга қарши контрреволюцион фитна органига айланиб кетишини яхши билган большевиклар бу кенгашга қарши норозилик кампаниясини бошлаб юбордилар. Большевистик партия кенгашнинг контрреволюцион моҳиятини фош қилиб ташлади, кенгашни «революцияни қутқариш» деб исбот қилишга урунган меньшевик ва эсерларнинг ниқобини йиртиб ташлади.

10 (23) августда партиянинг Москва ташкилоти шаҳар пролетариатига кенгашга қарши митинг ва норозилик кампанияси ўтказиш, 12 (25) августда бир кунлик норозилик стачкаси ўтказишга чақириб мурожаат қилди.

Давлат кенгаши очилган 12 (25) августда Москва пролетариати норозилик стачкаси эълон қилди. Бу стачкада 400 минг киши қатнашди. Кучли норозилик тўлқини бутун Россияга тарқалди.

Контрреволюцион буржуа-помещиклар кўпчиликни ташкил қилган кенгашнинг моҳиятини яхши билган большевиклар ишчиларни ва солдатларни буржуазия иғволар қилиши мумкинлиги тўғрисида огоҳлантирдилар.

Кенгаш ўз ишини давом эттирган кунларда большевикларнинг Марказий Комитети хитобнома чиқариб, унда солдат ва ишчиларни революцияни ва унинг ғалабаларини хушёр туриб ҳимоя қилишга чақирди. «Сезгир, хушёр ва эҳтиёт бўлиб турингиз, — дейилган эди хитобномада. — контрреволюция малайлари тарқатаётган шубҳали миш-мишларга ишонмангиз. Ҳеч қандай иғвога берилмангиз. Партиямиз Марказий Комитетининг чақириғи бўлмай туриб ҳеч бир чиқишлар қилмангиз».

Ҳаёт партиянинг Давлат кенгашига нисбатан тутган йўли тўғри эканлигини, большевистик партия чақириқларининг ўз вақтида қилинган чақириқлар эканлигини исботлади.

Москва стачкаси, бутун Россияга тарқалган норозилик тўлқини контрреволюцион буржуазиянинг мамлакатдаги мавқии асло мустаҳкам эмаслигини кўрсатди.

«Москвадаги 12 август стачкаси,—деб ёзган эди В. И. Ленин,— актив пролетариат большевикларга эргашиб борганлигини исботлаб берди».

Контрреволюцион буржуазия ўз мавқиини узил-кесил мустаҳкамлаб, ҳокимиятни батамом ўз қўлига киритиш учун Корнилов исёнига катта умид боғлади. Буржуазия корниловчилик ёрдами билан дастлаб Петроградда, сўнгра бутун мамлакатда революцион кучларга қатъий зарба бермоқчи, большевистик партияни тор-мор қилмоқчи эди. Бироқ реакциянинг бу таянчи Петроград остоналарига етиб келмасданоқ тўзиб кетди, унинг аянчли қолдиқлари большевиклар раҳбарлигида иш кўрган революцион кучлар томонидан тугатиб юборилди.

Советларнинг большевиклашуви ва мамлакатда революцион кризиснинг ўсиши

Корнилов исёнининг тор-мор қилинганлиги мамлакатда янги революцион юксалишни ва сиёсий кризиснинг тез етилишини бошлаб берди. Корниловчиликка қарши кураш вақтида Советлар жонланиб кетди ва қизғин революцион ишни яна бошлаб юборди. «...яхшигина бўрон қилишидан дарак берган корниловчиликдек «янги шамол эсиши» биланоқ, — деб ёзган эди В. И. Ленин, — Советларда димиқиб қолган нарсаларнинг ҳаммаси вақтинча ташқарига улоқтириб ташланди ва революцион омманинг ташаббуси ўзининг улуғ, қудратли, енгилмас бир нарса эканлигини кўрсата бошлади» (Асарлар, 25 том, 407-бет).

1917 йил 31 август (13 сентябрь)да Ишчи ва солдат депутатларининг Петроград Совети ўз тарихида биринчи марта кўпчилик 279 овоз билан 118 овозга қарши большевистик резолюцияни қабул қилди. 50 киши бетараф бўлиб қолди. 5 (18) сентябрда Ишчи ва солдат депутатларининг Москва Совети большевистик резолюция қабул қилган эди. Иккала пойтахт Советларидаги эсер-меньшевистик раҳбарлик истеъфо берди.

1917 йил 5 (18) сентябрда Красноярск шаҳрида Ўрта Сибирь Советларининг съезди бўлиб ўтди. Съездда 110 минг ишчи ва 90 минг деҳқон номидан большевистик резолюциялар қабул қилинди. Тошкентда, Қозонда ва бошқа шаҳарларда «Бутун ҳокимият Советларга!» деган шиор остида намойишлар ва митинглар бўлиб ўтди. 27 август (9 сентябрь)да Ҳасан кўли (Туркистон) шаҳрида бўлиб ўтган халқ йиғилишида ҳокимиятни Советлар қўлига топшириш тўғрисида гарнизон Советининг талаблари қабул қилинди.

Екатеринбург, Саратов, Харьков, Луганск, Самара, Боку, Ростов, Тверь ва бошқа йирик саноат марказларининг Советлари ҳам большевиклар томонига ўтди.

Советларнинг большевиклашуви ҳамда янги революцион юксалиш даврида большевиклар «Бутун ҳокимият Советларга!» деган шиорни яна майдонга ташладилар. Энди бу шиор июль кунларигача бўлганидан бошқача мазмундаги шиор эди, яъни ҳокимиятни большевистик Советларга ўтказишни ҳамда қўзғолон қилиб, пролетариат диктатураси ўрнатишни билдирувчи шиор эди. Мамлакатда революцион стачкалар тўлқини авж олиб кетди. Уларга Петроград ва Москва металлистлари бошчилик қилдилар. Урол, Донбасс ва бошқа жойлардаги металлистлар уларга эргашдилар. Тери саноати ишчилари ва тўқимачилар уларни қўллаб-қувватладилар. Ишчилар синфининг кураши бевосита ҳокимият учун курашга айланди.

Корниловчилик тор-мор қилингач, деҳқонлар ҳаракати авж олди. Саратов, Пенза, Курск, Рязань, Тамбов, Орёл, Минск, Харьков, Киев, Екатеринослав, Новгород ва бошқа губерналарда ғалаёнлар кўтарилди. В. И. Ленин Россияда шубҳасиз бурилиш даври содир бўлганлигини кўрсатиб ўтган эди.

Солдатлар оммасининг революцион активлиги кучайди. Солдатлар ишончни йўқотган меньшевик ва эсерлар ўрнига солдат комитетлари составига большевикларни сайладилар. Солдатлар ва матрослар сулҳ тузилишини ва бутун ҳокимиятни Советларга ўтказишни қатъий туриб талаб қилдилар. Шундай қилиб, ишчи, деҳқон, солдат ва матросларнинг кўп сонли оммаси большевистик партияга эргашиб борди. Халқнинг кўпчилиги бизнинг томонимизда, деб ёзган эди В. И. Ленин.

Революция йўлбошчиси, большевиклар ҳокимиятни ўз қўлларига ола оладилар ва олишлари керак, деб кўрсатди.

Суратда: Ҳасан кўли шаҳридаги митинг. Бу митингда 1917 йил 27 август (9 сентябрь)да гарнизон Советининг ҳокимиятни Советларга ўтказиш тўғрисидаги талаби қабул қилинган эди.

(ТАСС фотохроникаси).

Бухарестда байрам

БУХАРЕСТ, 23 август. (ТАСС). Румыния фашизм зулмидан озод қилинган куннинг 13 йиллиги муносабати билан бугун бу ерда ҳарбий парад ва Бухарест меҳнаткашларининг намойиши бўлди. Румыния Халқ Республикасининг жуда катта герби асосий трибуна устида уч хил рангдаги байроқлар ва қизил байроқлар билан ўралган. Икки томонга 1944—1957 рақамлари ёзилган. Герб тагига қўйилган қизил алвонда шу сўзларни ўқиймиз: «Яшасин 23 август — халқимизнинг буюк миллий байрами, Румыния озод қилинган кун!».

Эрта билан соат 8. Румыния Ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Г. Георгиу-Деж, Буюк миллат мажлиси президиумининг раиси П. Гроза, Министрлар Советининг раиси Киву Стойка ва партия ҳамда давлатнинг бошқа раҳбар арбоблари минбарга чиқадилар. Шу ерда ҳозир бўлган кишилар уларни давомли қарсаклар билан кутиб оладилар.

Қуролли кучлар министри генерал-полковник Л. Сэлэжан Бухарест гарнизонининг майдонда саф бўлиб тизилган қўшинлари олдидан ўтади. У, жангчиларни ва барча меҳнаткашларни Румыния Ишчи партияси Марказий Комитети ва Румыния ҳукумати номидан улуғ миллий байрам билан табриклади.

Ҳарбий академиянинг ўқувчилари, ҳарбий ўқув юртларининг курсантлари, пиёда аскарлар, денгизчилар, чегарачилар шаҳдам қадамлар ташлаб минбар ёнидан ўтдилар. Мотомеханикалаштирилган қисмлар, артиллерия, танклар ўтиб бордилар. Шу пайтда осмонда реактив самолётлар ғоят тез учиб ўтади.

Гривица-Рошие районининг меҳнаткашлари намойишни бошлаб бердилар. Улар байроқларни, меҳнат ғалабалари тўғрисида рапортлар ёзилган транспорант ва шиорларни кўтариб олганлар. Улар ана шу ғалабалар билан байрамни кутиб олдилар. Намойишчилар колонналари устида Румыния Ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоларининг, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси раҳбарларининг портретларини кўрамиз. Ҳамма ерда шоду-хуррам кишилар. Намойишчилар: «23 август куни бизга озодлик келтирди», «Румыния Халқ Республикаси ва СССР абадий дўстдир!», «СССР — тинчлик қалъаси!» деган сўзларни такрорлайдилар.

Румыния пойтахти меҳнаткашларининг байрам намойиши физкультурачилар паради билан тамомланди. Бу намойиш румин халқининг Румыния Ишчи партияси теварагига жипслашганлигини, унинг бундан буён ҳам социализм ва тинчлик йўлидан боришга, социалистик лагердаги мамлакатларнинг қудратли бирлигини мустаҳкамлашга қатъий қарор берганлигини яна бир марта кўрсатди.

Меҳнаткашларнинг Румыния озод қилинган куннинг 13 йиллигига бағишланган намойишлари Клужда, Плоешти, Ясси, Сталин, Тимишоарада ва республиканинг бошқа область марказларида ҳам бўлиб ўтди.

Кечқурун Бухарестдаги майдон ва паркларда халқ сайиллари бўлди. Эстрадаларда музика ва хор ансамбллари, бадиий ҳаваскорлик коллективлари концерт бердилар. Ҳамма ерда шодиёна қўшиқ, музика садолари эшитилар эди.

Жаҳон Демократик ёшлар федерациясининг IV конгресси ўз ишини тамомлади

КИЕВ, 23 август. (ТАСС). Бугун конгресс ядро қуроли синовларини дарҳол тўхтатиш ва бу қуролни тақиқлаш тўғрисида тўла якдиллик вазиятида жаҳон ёшларига, барча халқларга, парламентларга ва ҳукуматларга, Бирлашган Миллатлар Ташкилотига қарата мурожаат қабул қилди.

Биз, дейилади мурожаатда, ядро қуроли синовларининг дарҳол тўхтатилишини ҳамда атом қуролига эга бўлган давлатлар ўртасида тегишли битим тузилишини талаб қиламиз. Биз ялпи қирғин қуролининг ҳамма турларини қонундан ташқари деб эълон қилишни ва тақиқлашни талаб қиламиз. Биз атом энергиясининг фақат тинчлик мақсадлари учунгина, бутун инсониятнинг фаровонлигини ошириш манфаатлари йўлидагина қўлланилишини талаб қиламиз.

Конгресс бутун дунё ёшларига мурожаат қилиб, уларни ядро қуроли синовларини тақиқлаш учун, атом билан зўр бериб қуролланишни тўхтатиш учун, атом базалари қурилишига ва атом қуроли келтирилишига қарши курашишга чақирди. Мурожаатда бутун дунё парламентлари ва ҳукуматлари атом қуролига эга бўлган давлатлардан бу қурол синовларини дарҳол тўхтатиш ва уни тақиқлаш тўғрисида шартнома тузишни талаб қилишга даъват этиладилар.

Шундан кейин конгресс Жаҳон демократик ёшлар федерациясининг барча халқаро ёшлар ташкилотларига қарата чиқарган чақириғини маъқуллади ҳамда «Ҳозирги дунё ёшлари ва Жаҳон демократик ёшлар федерациясининг вазифалари» тўғрисида конгресс резолюциясини қабул қилди.

Кун тартибидаги иккинчи модда юзасидан иш олиб борган комиссия номидан Жак Дени нутқ сўзлагандан кейин конгресс Жаҳон демократик ёшлар федерациясининг янги уставини бир овоздан тасдиқлайди. Залда давомли қарсаклар бошланади.

Камерун вакилининг таклифига мувофиқ конгресс бу мамлакатнинг ёшларига бирдамлик билдириб резолюция қабул қилди.

Жаҳон демократик ёшлар федерациясининг президенти Бруно Бернини қисқа нутқида конгресс ишларини якунлаб берди. У ҳамманинг гулдурос қарсаклари остида бундай деди: ялпи мажлисларда ва комиссия — коллегияларнинг мажлисларида муҳокама қилинган ҳамма масалалар юзасидан тўла якдилликка эришилди. Бу эса конгресснинг муваффақиятли ишлашига, унинг ёшларнинг келажаги учун ғоят катта аҳамиятга эга бўлган ҳужжатларни қабул қилишига ёрдам берди.

Шундан кейин, раислик қилувчи конгресс давомида Жаҳон демократик ёшлар федерацияси составига Кипр, Непал, Камерун, Того, Реюньоннинг айрим ташкилотлари қабул қилинди, деб айтди. Конгрессда бу мамлакатларнинг кузатувчилари ҳозир бўлган эди.

23 август кечқурун конгресснинг охирги мажлиси бўлди. Мажлисда федерация ижроия комитетига ёпиқ мажлисда ўтказилган сайлов натижалари эълон қилинди.

Ижроия комитет составига турли мамлакатлардаги ёшлар ташкилотларининг вакиллари сайланди. Федерация президенти қилиб Бруно Бернини (Италия), бош секретари қилиб Кристиан Эшар (Франция), бош секретарнинг ўринбосари қилиб Сенегал ёшларининг вакили Ло Шейк Бара, биринчи вице-президент ва вице-президентлар қилиб Англия, Ҳиндистон, Индонезия Италия, Хитой, Мексика, Польша, СССР, Судан, Финляндия, Чехословакия, Чили ёшлар ташкилотларининг вакиллари сайланди. ЖДЁФ ижроия комитети составига совет ёшларидан Л. Шелефин (ЖДЁФнинг биринчи вице-президенти), В. Вдовин (ЖДЁФ секретари) кирдилар.

Кун тартибидаги масалалар тугади.

Жаҳон демократик ёшлар федерациясининг IV конгресси ўз ишини тамомлади.

„Дўстлик поезди" Пекинга келди

ПЕКИН, 23 август. (ТАСС). Турли мамлакатларнинг ёшлар ва студентлар VI Жаҳон фестивалида қатнашган ёш вакиллари тушган «Дўстлик поезди» Хитой пойтахтига келди.

Бу ерга келганлар орасида Ҳиндистон, Бирма, Непал, Цейлон, Филиппин, Сурия, Ливан, Марокаш, Ғарбий Африка, Қўшма Штатлар, Ғарбий Германия, Австралия ва Янги Зеландия ёшларининг вакиллари бор.

Вокзалда бўлган митингда демократик ёшлар Умум Хитой федерацияси раисининг ўринбосари Лю Си-юань меҳмонларни табриклади.

Қисқа хабарлар

✦ Гватемала ҳукумати Американинг «Стандард ойл компания оф Нью-Жерси» компаниясига 155 минг гектар майдондаги нефть конларидан фойдаланиш ҳуқуқини беришга қарор қилди.

✦ Болгария Ватан фронти миллий кенгашининг чақириғига мувофиқ, Финляндия халқи демократик союзи делегацияси 22 августда Софияга келди. Финляндиялик меҳмонлар Болгария Ватан фронтининг тузилиши ва ишлари билан танишадилар.

✦ Жакарта хотин-қизлари (Индонезия) «Атом ва водород бомбаларига қарши оналар ҳаракати» деб аталган ташкилот туздилар. Ташкилот аъзолари дунёдаги барча оналарга қарата мурожаат эълон қилдилар. Улар бу мурожаатда ялпи қирғин қуролига қарши ҳаракатни кенгайтиришни сўрайдилар.

✦ Жазоирдан олинган хабарлар француз қўшинлари билан Жазоир миллий озодлик армияси отрядлари ўртасида жанглар давом этаётганлигини исбот қилади. Тизи-Узунинг шарқи-жанубида ва Константина департаментининг жанубида иккита шиддатли тўқиниш бўлди. Француз газеталарининг билдиришича, Жазоир ишлари билан шуғулланувчи министр Лакост ўзига бўйсунган кишиларни «қатъий ва шафқатсиз» ҳаракат қилишга чақирган.

23 август. (ТАСС).

БМТ қуролсизланиш комиссияси Кичик комитетининг мажлиси

ЛОНДОН, 23 август. (ТАСС). Бугун БМТ қуролсизланиш комиссияси Кичик комитетининг навбатдаги мажлиси бўлди. Франция вакили Ж. Мок мажлисга раислик қилди. Кейинги мажлис 27 августга белгиланди.

Сурия қишлоқ хўжалик делегациясининг Ўзбекистонда бўлиши

СССР Қишлоқ хўжалик министрлигининг таклифига мувофиқ Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Сурия қишлоқ хўжалик делегацияси Ўзбекистонда бир неча кун бўлди. Делегацияга Сурия Қишлоқ хўжалик министри Хамидил Хўжа жаноблари бошчилик қилмоқда. Ўзбекистонда сафар қилган вақтида делегацияга Сурия Республикасининг СССР даги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Жамол Е.-Д. Фарра жаноблари ҳамроҳ бўлди.

Суриялик меҳмонлар Орджоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозини, СоюзНИХИ Оққовоқ тажриба станциясини, Янгийўл шаҳридаги пахта тозалаш заводини, Янгийўл районидаги иккинчи МТС ни, Чирчиқ гидроэлектростанциялар каскадининг бош иншоотини бориб кўрдилар. Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигининг раҳбар ходимлари билан суҳбатлашдилар, Тошкент шаҳрининг диққатга сазовор жойларини томоша қилдилар, Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонларининг Диния назоратида бўлдилар.

Сурия Қишлоқ хўжалик министри Хамидил Хўжа жаноблари ва Суриянинг СССР даги Элчиси Жамол Е.-Д. Фарра жаноблари Ўзбекистон ССР Министрлар Советида бўлдилар ҳамда республика Министрлар Советининг раиси С. К. Камолов билан суҳбатлашдилар.

Суриялик меҳмонлар 24 августда Тошкентдан Москвага жўнаб кетдилар. Хамидил Хўжа жаноблари жўнаб кетиш олдидан ЎзТАГ мухбирига ўз таассуротларини айтиб берди.

Мен Ўзбекистон ҳақида кўп нарсаларни эшитганман ва ўқиганман, деди у. Мен Октябрь революциясидан кейин ўзбек халқи ҳаётида юз берган ғоят катта ўзгаришларни ўз кўзим билан кўрганлигимдан бахтиёрман.

Ўзбекистонга қилган сафаримиз бизлар, қишлоқ хўжалик мутахассислари учун жуда фойдали бўлди. Биз бу ерда қўлланилаётган илғор агротехника билан, айниқса чигитни квадрат-уялаб экиш методи билан жуда қизиқиб танишдик. Дала ишларининг юксак даражада механизациялаштирилганлиги бизда катта таассурот қолдирди. Биз Ўзбекистон қишлоқ хўжалик мутахассислари билан боғлаган алоқаларимизни келажакда кенгайтиришга ҳаракат қиламиз ҳамда бу нарса шубҳасиз яхши натижалар беради. Совет Иттифоқи ва Сурия халқлари ўртасида дўстликнинг янада мустаҳкамланишига ёрдам беради. (ЎзТАГ).

Тошкентда

Дўстларимизнинг китоблари

Ўтган йилнинг бошларида Тошкентда халқ демократияси мамлакатларида нашр этилган китобларни топиш жуда қийин эди. Китобхонлар оммасининг эҳтиёжини ҳисобга олиб, 1956 йил февралда шаҳарнинг Карл Маркс кўчасидаги марказий китоб магазинида халқ демократияси мамлакатларида чиқарилган китоблар билан савдо қилувчи махсус бўлим очилди. Бўлим ташкил бўлган дастлабки кунлардан бошлабоқ тошкентликлар кўплаб китоблар сотиб ола бошладилар.

Тошкент ботаника боғининг директори ўртоқ Русанов бўлимнинг доимий клиентларидан. Янги китоб келдими, дарров сотиб олади. Олимнинг уйидаги шахсий кутубхонасида Чехословакия, Румыния, Болгария, Германия Демократик Республикаси каби мамлакатларнинг табиатини тасвирловчи китобларни учратиш мумкин. Ёзувчилар Сергей Бородин, Ойбек ва бошқа ўртоқлар ҳам бу бўлимга тез-тез мурожаат қилиб турадилар.

Бўлим мудири ўртоқ Иван Михайлович Глотов ўз клиентларини яхши танийди.

Янги китоблар келтирилганда бўлим айниқса харидорлар билан гавжум бўлади. Германия Демократик Республикаси, Румыния, Чехословакия ва Венгрияда нашр этилган болалар китобларини харидорлар севиниб сотиб оладилар.

Китоб олиш учун келадиган харидорлар орасида Тошкент олий ўқув юртларида таълим олаётган хитойлик, албаниялик, кореялик студентларни ҳам учратиш мумкин. Бу бўлим Ўзбекистон ССР Фанлар академияси, В. И. Ленин номидаги Ўрта Осиё Давлат университети, Тошкент Давлат консерваторияси ва бошқа олий ўқув юртлари кутубхоналарини ҳам чет элда нашр этилган китоблар билан мунтазам равишда таъминлаб туради. Бу бўлимнинг товар обороти бир йил ичида икки баравар кўпайди. Ҳар куни бўлимда 400 нусхадан ортиқ китоб сотилмоқда.

Дўстларимизнинг китоблари халқ демократияси мамлакатлари халқлари билан совет кишилари ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик алоқаларини мустаҳкамлашга ёрдам бермоқда.

Суратда: бўлимда китоб савдоси.

М. Турсунхўжаев фотоси.

Дўстлик ва дам олиш кечаси

Кеча М. Горький номидаги шаҳар болалар паркида Маданият ходимлари касаба союзи республика комитети совет касаба союзларининг 50 йиллигига бағишлаб, Тошкент шаҳри ва Тошкент области маданият ходимларининг дўстлик ва дам олиш кечасини ўтказди.

Маданият ходимлари касаба союзи республика комитетининг раиси А. Васильеванинг «СССР касаба союзларининг 50 йиллиги» тўғрисидаги докладини кеча қатнашчилари эътибор билан тингладилар.

Кечанинг бадиий қисми меҳмонларда катта таассурот қолдирди. Қўғирчоқ театри болалар учун спектакль кўрсатди. VI Жаҳон фестивали лауреатларининг концерти, республика филармонияси ва театрларнинг артистлари ижросидаги номерлар, цирк артистларининг чиқишлари томошабинларда зўр қизиқиш уйғотди.

Ўзбекистон пионерларининг бешинчи слёти

Ўзбекистон пионерлари бешинчи слётининг учинчи куни программаси жуда мароқли бўлди. 23 августда делегатлар саноат корхоналарига, совхоз, колхоз ва МТСларга экскурсияларга бордилар, шаҳар атрофидаги пионерлар лагерларини бориб кўрдилар.

Ёш ленинчиларнинг катта бир группаси Октябрь революцияси номидаги Тошкент паровоз-ремонт заводида бўлди. Тошкент ишчиларининг чор режимига қарши кураш маркази бўлган бу корхонанинг музейида болалар Совет ҳокимияти ўрнатиш йилларида Тошкентда юз берган революцион воқиаларни акс эттирувчи жуда кўп ҳужжатлар билан танишдилар.

Мактаб ўқувчилари Калинин районидаги Сталин номли, Янгийўл районидаги Свердлов номли ва Ўрта сарой районидаги «Полярная звезда» колхозларида пахта далаларини, ишлаб чиқариш биноларини кўздан кечирдилар, экинлар парваришида қўлланилаётган энг янги механизмлар билан танишдилар.

Горький номидаги паркда болалар ижоди виставкасини тантанали очиш маросими бўлди.

Санъат музейида ва Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг тарих музейида слёт қатнашчилари рус ва ўзбек рассомларининг ижоди билан, ўтган асрларда Ўзбекистонда яшаган халқларнинг маданияти, ҳаёти ва урф-одатларини кўрсатадиган археологик буюмлар билан танишдилар.

Тошкент атрофидаги пионер лагерларида барабан ва карнайлар чалинди. Бу ерга пионер дружиналарининг вакиллари ўз ишлари тўғрисида бир-бирларига гапириб бериш, ўз таассуротлари билан ва келажак планлари билан ўртоқлашиш учун келдилар.

Ўзбекистон пионерларининг слёти ўз ишини давом эттирмоқда.

(ЎзТАГ).

Янги ёзлик театр биноси

Муқимий номидаги музикали драма ва комедия театри учун қурилган янги ёзлик кўркам бино Сталин номидаги маданият ва истироҳат боғига жойлашган. Бу бино 1300 томошабинга мўлжаланган. Саҳнанинг эни 14 метр, бўйи эса 12 метрдир. Бу фақатгина Муқимий номли театр спектаклларини эмас, балки мавсум даврида иттифоқимиздаги катта опера ва балет театрларининг гастроль спектаклларини ҳам кўрсатиш имконини беради.

Ёзлик театр биноси ўзининг гўзал архитектураси билан кишини мафтун этади. Театрнинг фасади ва саҳна пештоқини безашда шарқ услубидаги ўймакорлик санъатидан усталик билан фойдаланилган.

Кеча ёзлик театр биносини тантанали равишда очиш маросими бўлди. Янги бинода театрнинг ижодий коллективи томонидан қўйилган катта концертни томошабинлар мамнунлик билан кўрдилар.

МУЗЕЙ ЗАЛЛАРИДА

Фазога учиш проблемаси

КЕЧАГИ ОРЗУЛАР БУГУН ҲАҚИҚАТГА АЙЛАНИБ БОРМОҚДА

Биз музейга кириб борганимизда музейнинг илмий ходими ўртоқ У. Абдусаломов яқинда ташкил қилинган экспозицияга қўйилган экспонатларни музейни томоша қилиш учун келган кишиларга намойиш қилиб кўрсатаётган экан. Уни жуда кўп экскурсантлар қуршаб олишган.

Кўпчилик экскурсоводнинг ҳикоясини диққат билан тингламоқда. Янги экспозиция ҳақидаги бор гапларни тезроқ билиб олишга ошиққан айрим кишилар эса экскурсоводнинг гапини бўлиб, унга тез-тез ҳар турли саволлар бериб туришибди. Ўртоқ Абдусаломов ҳар бир саволга қисқа, конкрет жавоб қайтарар ва шу билан бирга, экспонатлар тўғрисидаги ўз ҳикоясини изчиллик билан давом эттирарди...

Кишилар бундан бир неча юз йиллар илгари юлдузларга, шунингдек бошқа сайёраларга учиш тўғрисида фикр юритганлар. Бироқ уларнинг ана шу ажойиб орзулари орзулигича қолаверган. Чунки у даврда илм-фан ва техника ҳозирдагидек кучли равишда тараққий қилмаган эди.

Турли халқлар ўртасида турли даврларда осмонга учиш ҳақида жуда кўп афсоналар тўқилган.

— Ие, мана бу Кайкоуснинг араваси эмасми? — сўради бир чол, экспонатлардан бирини кўрсатар экан.

— Тўғри айтдингиз, амаки, — чолнинг фикрини қувватлади экскурсовод ва сўзида давом этди, — худди ўша сиз айтаётган Кайкоус ясаттирган арава ҳақидаги афсона мана шу экспонатда ифодаланган.

— Буни қаранг-а... Расмни ҳам заб келиштириб ишлапти. Буни ишлаган азаматга балли. Ўзиям афсонамисан афсона-да! — қувонч билан сўзларди чол. — Сиз ёшлар учар гилам, учар от тўғрисидаги халқ афсоналарини билсангиз керак. Аммо Кайкоус ҳақидаги афсонани эшитмагандирсиз.

Чолнинг бу сўзлари экспонатларни томоша қилаётган бир тўда мактаб ўқувчиларида қизиқиш уйғотди.

— Эшитган эмасмиз, айтиб берсангиз, амаки, — илтимос қилишди улар.

— Хўш, бунинг воқиаси шундай, — дея гап бошлади ҳалиги чол бироз ўйлаб тургач ва сўзида давом этди. — Форсларнинг Кайкоус деган подшоси бўлган. У осмонга учиб чиқмоқчи бўлибди. Шу мақсадда енгил тахталардан бир аравача қуришни буюрибди. Аравача ўша даврнинг моҳир усталари томонидан тайёр қилингач, унинг тўрт бурчагидан арқон ўтказиб, арқонларнинг учини тўртта бургутнинг оёқларига боғлашган. Бургутлар катта қанотларини ёзиб, осмони-фалакка парвоз қилишибди. Шундай қилиб, подшо осмонга кўтарилибди, бироқ бургутлар чарчаб қолишиб, яна ерга қайтиб тушишган экан.

— Жуда қизиқ афсона экан-ку,— деди болалардан бири.

— Бу афсонани, — қўшимча қилиб деди чол, — машҳур тожик шоири Фирдавсий ўз китобида ёзиб қолдирган дейишади.

— Фикрингиз жуда тўғри, отахон, — деди мактаб ўқувчиларини Чиноз районидан музейга экскурсияга олиб келган ўқитувчи ўртоқ Т. Эргашев. — Осмонга қанот боғлаб учиб чиққан одамлар ҳақида эшитганмисиз?

— Йўқ-а, бунақаси ҳам борми? Тавба! — чол ёқасини ушлаганича ҳайратда қолган эди.

Ўқитувчи Дедал билан унинг ўғли Икар ҳақидаги қадимги юнон афсонасини ҳикоя қила кетди...

— Бизнинг дастлабки самолётларимиз мана бу хилда бўлган, — дейди зўр ҳаяжон билан сўзлаётган экскурсовод, ойна тагига қўйилган самолётларнинг кичик моделларини кўрсатиб. — Ҳозирги вақтда эса булар энг яхши, энг мукаммал ишланган қудратли ҳаво кемалари билан алмаштирилгандир.

Чиндан ҳам кечаги орзулар бугун ҳақиқатга айланиб бормоқда.

ТЕЗЛИКНИ ОШИРИШ УЧУН КУРАШ

Олимлар, биз яшаб турган Ердан узилиб чиқиб кетса бўладими-йўқми, бунинг учун нималар тўсқинлик қилади, деган масала устида кўпдан бери бош қотириб келганлар.

— Мана бу экспонатга қаранглар, — деди ўртоқ Абдусаломов, чўнтагидан дастрўмолини олиб, пешонасида ҳосил бўлган майда тер томчиларини артаркан, — дарахт шохидан узилган олма нима учун осмонга чиқиб кетмай, ер томон интилади? Нима учун Ернинг йўлдоши бўлган Ой олам бўшлигига қараб учиб кетмасдан, гўё ипга боғлаб гир айлантирилаётган тошга ўхшаб, Ер атрофида ҳаракат қилади?

— Чунки ҳамма жисмлар ўзаро тортилиш хусусиятига эга, — деди ўқувчилардан бири, бу саволлар гўё унга берилгандай. — Бутун дунё тортилиш қонунига кўра, барча жисмлар ҳаракат натижасида бир-бирларини тортиб турадилар. Масалан, Қуёш системаси шундай. Бу қонунни машҳур олим Исаак Ньютон кашф қилган.

— Тўғри гапирди, — унинг сўзини қувватлашди ўртоқлари.

Ана шу тортилиш кучини енгиб бўладими? Ёки бошқача қилиб айтганда, космик кема Ернинг кўзга кўринмас тортиш доирасидан чиқиб кета оладими? Бу мураккаб масалани илм-фан ҳал қилиб берди.

Тўғри, оғирлик кучини йўқ қилиш мумкин эмас, бироқ уни енгиб ўтиш мумкин. Уни қандай қилиб амалга оширса бўлади? Бунинг учун фақат тезликни ошириш керак. Ҳаво кемасининг тезлиги ошган сайин, у Ердан тобора узоқлашиб боради ва натижада ёки Ернинг сунъий йўлдошига айланади, ёҳуд сайёралараро бўшлиққа учиб кетади. Космик кема Ернинг йўлдоши сифатида унинг атрофида доира шаклида ҳаракат қилиши учун ҳаво кемаси секундига 8 километр тезлик билан учиши керак. Бу — соатига 28800 километр тезлик билан учиш демакдир. Космик кема сайёралараро бўшлиққа ёки бошқа сайёраларга учиб чиқиши учун эса унга янада кўпроқ тезлик бериш талаб қилинади, яъни у секундига 12 километр, ёки соатига 43.200 километр тезлик ҳосил қилиши зарур. Маълумки, бундай катта тезлик билан учадиган ҳаво кемалари ҳали ер юзидаги биронта мамлакатда ҳам ишлаб чиқилган эмас. Бироқ шунга қарамай, кўпгина мамлакатларнинг олимлари тезликни ошириш устида кенг миқёсда илмий иш олиб бормоқдалар. Айниқса, бизнинг олимларимиз бу соҳада айрим илмий-текшириш ишларини олиб бориб, яхши натижаларга эришаётирлар.

ДАСТЛАБКИ ИНТИЛИШЛАР

— Энди мана бу экспонатларни кўздан кечирайлик, — деди экскурсовод, қўлидаги таёқчаси билан ишора қилиб. — Ўтган асрда кўпгина олимлар осмонга учишда тезликни ошира боришнинг жуда кўп проектларини ишлаб чиққанлар. Электромагнитли замбарак ясаш, марказдан қочириш кучидан фойдаланиш сингари ва бошқа проектлар шулар жумласидандир.

— Жюль Верн проекти ҳақида муфассалроқ сўзлаб берсангиз, — илтимос қилдик биз.

Маълумки, Жюль Верн жуда кўп асарлар қаторида «Ердан—Ойгача» ва «Ой атрофида» деган иккита илмий-фантастик роман ҳам ёзган. Ёзувчи Ойга учиб чиқиш ҳақидаги ўз фикр-мулоҳазаларини ана шу ўлмас асарларида баён қилган. У, жуда катта тўп ясаб, унинг ядроси ичига одамни жойлаштириб отиш орқали Ойга чиқиш мумкин, деб ўйлаган.

Жюль Верн проектида жуда кўп техник камчиликларга йўл қўйилган. Биринчидан, тўп ядроси Ернинг тортиш кучини енгиб ўтиш қудратига эга эмас. Иккинчидан, тўп отилиши биланоқ, ядро ичига жойлаштирилган одамнинг кучли туртки натижасида ҳалок бўлиши турган гап. Сўнгра, ядро тўп оғзидан чиқиши биланоқ атмосферанинг катта қаршилигига дуч келади. Бу ҳам тирик организмни ҳалокатга олиб келади. Проектнинг энг катта камчилиги шундаки, бордию барча қаршиликларни енгиб ўтиб, Ойга чиқилган тақдирда ҳам, саёҳатчилар Ерга қайтиб туша олмаган бўлур эдилар.

Фазога учиш проблемасини ҳал қилишнинг янги йўлини биринчи марта улуғ рус олими Константин Эдуардович Циолковский кўрсатиб берди. У янги фан — астронавтикага асос солди. Циолковский жуда кўп илмий-текшириш ишлари олиб бориб, «Реактив приборлар ёрдами билан олам бўшлиқларини текшириш» деган қимматли асар ёзди. Бунда у фақат ракеталар биланғина бир сайёрадан иккинчисига учиб ўтиш мумкинлигини исбот этди. Машҳур олим суюқ ёнилғи билан ишлайдиган ракета кемасининг проектини ишлаб чиқди.

Циолковскийнинг ҳисоблаб чиқишига кўра, ёлғиз бир ракетани олам бўшлигига чиқариб юбориш сира мумкин эмас. Чунки бунинг учун космик кема ўз оғирлигига нисбатан бир неча марта кўп ёнилғини кўтариб учмоғи лозим.

— Шу сабабли Циолковский қўшалоқ ракеталар яратиш идеясини олдинга сурди, — дейди экскурсовод ўртоқ Абдусаломов. — Мана бу экспонатларни кўраяпсизми? Булар ракета поездлари деб аталади. Бунда бир нечта қўшалоқ ракета бирданига учирилади. Бир ракета «ракета поезди»ни маълум бир баландликка олиб чиққач, у тушиб қолиб, унинг вазифасини бошқаси давом эттиради, шундай қилиб, энг сўнгги ракета Ойга ёки бошқа сайёраларга чиқиш проблемасини ҳал қилиши мумкин.

* * *

Музей экспозициясига реактив двигателларнинг хилма-хил типлари, уларнинг ишлаш принципи, ракета техникаси соҳасида эришилган муваффақиятларни кўрсатувчи жуда кўп экспонатлар қўйилган.

Халқаро геофизика йилига бағишлаб Табиий-илмий билимларни пропаганда қилувчи республика музейида очилган «Фазога учиш проблемаси» деган янги экспозицияни ташкил қилишда музейнинг илмий ходимлар коллективи анчагина иш қилган.

Буюк пролетар ёзувчиси М. Горький айтганидек, ақлга сиғмайдиган ҳаёллар билан мутлақо реал ҳақиқат ўртасидаги масофа жуда ҳам тез қисқариб бормоқда. Музейдаги хилма-хил ва бой экспонатлар бу фикрнинг тўғрилиги ҳақида тўла тасаввур бера олади.

Т. РАСУЛЕВ,
М. АБРОРОВ.

Редактор ўринбосари
М. ҚОРИЕВ.

ТЕАТРЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА (ёзги бино) — 25/VIII да **Ганг дарёсининг қизи**, 27/VIII да **Айтсам тилим куяди, айтмасам дилим.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 25/VIII да кундуз **Доктор Айболит**, кечқурун **Травиата.**

КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ЁШ ГВАРДИЯ» — кундуз ва кечқурун **Бизнинг ҳовли**, кеч соат 10 да **Ханка.**

«ЎЗБЕКИСТОН» — эрталаб соат 10, кундуз 12 ва кеч 8 да **Бизнинг ҳовли**, кундуз 2, 4 ва кеч 6 да **Ханка**, кеч 10 да **Қўрқишнинг жазоси.**

«ХИВА» — **Ханка.**

«САЛЮТ» — кеч соат 8-20 минутда **Ханка**, кеч 10 да **Бедарак кетган.**

«УДАРНИК» — кеч соат 9 да **Бизнинг ҳовли**, кеч 10-45 минутда **Ханка.**

Сағбон кўча, 9-тупик, 30-а уйда турувчи **Тоҳир Ғафуровнинг** Сағбон кўча, 2-тупик, 129-уйда турувчи Азиза Ғафуровадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район, 2-участка халқ судида кўрилади.

2-Оқлон, 1-массив, 82-уйда турувчи **Қутби Тўлаганова-Тожибоеванинг** Жўра Тожибоевдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент область судида кўрилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 132. Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040, Қишлоқ хўжалик бўлими — 135, Саноат ва транспорт бўлими — 132. Хатлар бўлими — 34048, Маҳаллий ахборот бўлими — 135. Секретариат — 34048. Эълонлар бўлими — 38142.

Р. 06206. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. № 1875.